

Popiežius

Benediktas XVI Enciklika CARITAS IN VERITATE vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams ir vienuolėms, tikintiems pasauliečiams ir visiems geros valios žmonėms apie visapusišką žmogaus vystymąsi meilėje ir tiesoje	2

Bažnyčia Lietuvoje

Apaštališkasis nuncijus susitiko su Lietuvos prezidentu	15
Didieji Žemaičių Kalvarijos atlidai	15
Palaimintojo Jurgio Matulaičio MIC atlidai	18
Kryžių kalno atlidai	23
Paminėta šv. Brunono kankinystės ir Lietuvos vardo tūkstantmečio sukaktis	24

Homilijos

ŠVARU AR NEŠVARU? 22 eilinis sekmadienis (B)	27
„ATSIVERK!“ 23 eilinis sekmadienis (B)	28

Benediktas XVI

Enciklika *Caritas in veritate*

vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams ir vienuolėms, tikintiems pasauliečiams ir visiems geros valios žmonėms apie visapusišką žmogaus vystymąsi meilėje ir tiesoje

PRATARMĖ

1. Meilė tiesoje, Jėzaus Kristaus paliudyta savo žemišku gyvenimu ir pirmiausia mirtimi bei prisikėlimu, yra pagrindinė varomoji kiekvieno asmens ir visos žmonijos tikrojo vystymosi jėga. Meilė – *caritas* yra nepaprasta jėga, skatinanti žmogų drąsiai ir dosniai įsipareigoti teisingumui bei taikai. Ši jėga kyla iš Dievo, amžinos Meilės ir absoliučios Tiesos. Kiekvienas atranda laimę pritardamas planui, kurį Dievas yra jam sumanęs trokšdamas asmens pilnatviško įgyvendinimo: tokiaime plane kiekvienas atranda savo tiesą ir, tai tiesai pritardamas, tampa laisvas (plg. *Jn* 8, 22). Todėl tiesą ginti, nuolankiai bei įtikinamai ją siūlyti ir liudyti gyvenimu yra reiklūs bei nepamainomi meilės pavidalai. Juk ji „su džiaugsmu pritaria tiesai“ (*1 Kor* 13, 6). Visi žmonės jaučia vidinę paskatą autentiškai mylėti: meilė ir tiesa niekada iki galo viena nuo kitos neatskiriamos, nes tai Dievo į kiekvieno žmogaus širdį ir dvasią įrašytas pašaukimas. Jėzus Kristus meilės ir tiesos paiešką apvalo ir išlaisvina iš mūsų žmogiškojo varganumo ir tobulai apreiškia meilės iniciatyvą bei Dievo mums parengto tikrojo gyvenimo planą. *Meilė tiesoje* tampa Kristaus veidu, mums skirtu pašaukimu mylėti savo brolius jo plano tiesoje. Juk jis pats yra Tiesa (plg. *Jn* 14, 6).

2. Meilė yra pagrindinis Bažnyčios socialinio mokymo kelias. Kiekviena šio mokymo nusakoma atsakomybė ir pareiga kyla iš meilės, kuri, Jėzaus žodžiais, yra viso Įstatymo santrauka (plg. *Mt* 22, 36–40). Meilė yra tikrasis asmens santykio su Dievu ir artimu turinys, ne tik mikrosantykių – tarp draugų, šeimoje ir nedidelėse grupėse, – bet ir makrosantykių – visuomeninių, ekonominių ir politinių – pradai. Bažnyčiai, besivadovaujanti Evangelija, meilė yra viskas, nes, kaip moko šventasis Jonas (plg. *1 Jn* 4, 8, 16) ir kaip aš priminiau savo pirmojoje enciklikoje „Dievas yra meilė“ (*Deus caritas est*): *visa kyla iš Dievo meilės, per ją įgyja pavidalą ir stiebiasi jos link*. Meilė yra didžiausia Dievo dovana žmonėms, jo pažadas ir mūsų viltis.

Žinau, kad meilė būdavo ir yra iškreipiama bei nuprasminama, neapsaugota nuo pavojus, kad bus ne-

deramai suprasta, išstumta iš etinės gyvenenos ir bet kuriuo atveju negalės reikštis tinkamu būdu. Socialinėje, teisinėje, kultūrinėje, politinėje ir ekonominėje srityje, taigi ten, kur toks pavojus didžiausias, nesunku paskelbti, jog meilė nesvarbi moralinei atsakomybei aiškinti bei ugdyti. Todėl meilė ir tiesą būtina sieti ne tik šventojo Pauliaus nurodyta *veritas in caritate* (*Ef* 4, 15) kryptimi, bet ir priešinga bei papildoma *caritas in veritate* linkme. Tiesa ieškotina, atrastina bei išreikština meilės „ekonomijoje“, tačiau meilė savo ruožtu reikia suvokti, patvirtinti ir praktikuoti tiesos šviesoje. Tada ne tik pasitarnausime tiesos apšviestai meilei, bet ir prisidėsime prie tiesos įtikimumo, konkrečiame visuomeniniame gyvenime parodydami jos autentiškumą bei įtikinamumą. Tai ypač svarbu šiandienėje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje, kurioje tiesa laikoma santykinė, kur ji dažnai nieko nedomina ir yra atmetama.

3. Dėl šio glaudaus ryšio su tiesa meilė pripažintina autentiška žmogiškosios būties išraiška ir esminiu žmogiškųjų santykių – taip pat viešojoje srityje – elementu. *Meilė suspindi* ir autentiškai įgyvendinama gali būti *tik tiesoje*. Tiesa yra šviesa, suteikianti meilei prasmę ir vertę. Tiktai padedamas proto bei tikėjimo šviesos, intelektas priartėja prie meilės prigimtinės ir antgamtinės tiesos, suvokia jos kaip dovanojimosi, priėmimo ir bendrystės reikšmę. Be tiesos meilė nuslysta į sentimentalumą, virsta tuščiu pastatu, kurį galima užpildyti kuo nori. Toks mirtinas pavojus meilei kyla kultūroje be tiesos. Tada ji tampa individo atsitiktinių jausmų bei nuomonių auka, piktnaudžiaujamu bei iškraipomu žodžiu, galiausiai įgyjančiu priešingą reikšmę. Tiesa meilę išlaisvina iš siauro emocionalizmo, nuskurdinančio jos racionalų bei socialinį turinį, ir iš fideizmo, atimančio iš jos žmogišką bei visuotinį alsavimą. Tiesoje meilė atspindi tikėjimo į Biblijos Dievą, kuris yra *Agape* ir *Logos*, gailestingoji Meilė ir Tiesa, Meilė ir Žodis, asmeninį ir kartu viešąjį matmenį.

4. Kadangi meilė kupina tiesos, žmogus gali suvokti, pritardamas priimti ir perteikti turtingą jos verčių įvairovę. Juk tiesa yra *logos*, kuriantis *dia-logos* ir taip duodantis pradžią bendravimui ir bendrystei. Tiesa, išvesdama žmones iš subjektyvių nuomonių bei jausmų, suteikia jiems galimybę įveikti kultūrinės ir dvasinės sąlygotybes bei sutarti vertinant daiktų vertę ir esmę. Tiesa žmogaus intelektą atveria ir suvienija su meilės *logos* – štai tokia krikščioniškoji žinia apie meilę ir toks krikščioniškasis meilės liudijimas. Dabartinėje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje, ženklinamoje polinkio laikyti tiesą santykinė, gyvendami meile tiesoje, suvokiame, jog pritarimas krikščionybės vertybėms yra ne tik naudingas, bet ir būtinas geros visuomenės statydinimo ir žmogaus autentiško visapusiško vystymosi

elementas. Meilės be tiesos krikščionybę nesunku supainioti su gerų, visuomenės sugyvenimui naudingų, tačiau marginalių jausmų sancaupa. Be tiesos meilė išstremiama į ribotą ir privačią santykių plotmę. Ji išvejeta iš visuotinai reikšmingo žmogiškojo vystymosi statydinimo, plėtojant dialogą tarp žinių ir praktikos, planų bei procesų.

5. *Caritas* yra gaunamoji ir dovanojamoji meilė. Ji yra „malonė“ (*charis*). Jos versmė – pirmapradė Tėvo meilė Sūnui Šventojoje Dvasioje. Tai meilė, nuo Sūnaus atitekanti iki mūsų. Tai kuriamoji meilė, iš kurios esame atsiradę, atperkamoji meilė, per kurią esame atgimę, Kristaus apreikštoji ir įgyvendintoji meilė (plg. *Jn* 13, 1), „išlieta mūsų širdyse Šventosios Dvasios“ (*Rom* 5, 5). Kaip Dievo meilės adresatai, žmonės yra gailestingosios meilės subjektai, pašaukti patys būti malonės įrankiais, skleisti Dievo meilę ir megzti gailestingosios meilės tinklus.

Tokia gaunamosios ir dovanojamosios meilės dinamika ir domisi Bažnyčios socialinis mokymas. Tas mokymas yra *caritas in veritatis in re sociali* – Kristaus meilės tiesos skelbimas visuomenėje. Tai – meilės tarnyba, tačiau vadovaujantis tiesa. Tiesa išlaiko ir išreiškia išlaisvinamąją meilės galią vis naujuose istorijos vingiuose. Kartu ji yra tikėjimo ir proto tiesa, tiesa abiejose šiose skirtingose ir sykiu sąveikaujančiose pažinimo srityse. Ši tiesa tiesiog būtina siekiant vystymosi, visuomenės gerovės ir tinkamo sunkių, žmonių kamuojančių socialinių ekonominių problemų sprendimo. Ir dar svarbiau yra šia tiesa gyventi ir ją liudyti. Be tiesos, be pasitikėjimo ir meilės tam, kas teisinga, nebūna nei sąžinės, nei socialinės atsakomybės: socialinė veikla tada virsta asmeninių interesų ir galios logikų žaismu, ardančiu visuomenę, ypač visuomenę, keliaujančią į globalizaciją ir išgyvenančią tokius sunkius momentus kaip dabartiniai.

6. *Caritas in veritate* yra principas, apie kurį sukasi Bažnyčios socialinis mokymas, tai principas, veiksmingai pasireiškiantis orientaciniais moralinės veiksenos kriterijais. Čia labiausiai norėčiau paminėti du iš jų, ypač reikalingus visuomenei pakeliui į globalizaciją, – *teisingumą* ir *visuotinę gerovę*.

Iš pradžių apie teisingumą. *Ubi societas, ibi ius*: kiekviena visuomenė išrutulioja savo teisinę sistemą. *Meilė pranoksta teisingumą*, nes mylėti reiškia dovanoti, duoti kitam ką nors, kas yra „mano“; tačiau ji niekada nėra atsieta nuo teisingumo, akinančio mane atiduoti kitam tai, kas yra „jo“, kas jam priklauso dėl jo būties ir veiklos. Negaliu „dovanoti“ kitam ką nors, kas mano, pirma neatidavęs, kas jam teisėtai priklauso. Kas kitus

myli gailestingą meile, tas pirmiausia jų atžvilgiu būna teisingas. Teisingumas ne tik nesvetimas meilei, ne tik nėra alternatyvus ar greta meilės einantis kelias: teisingumas neatskiriamai susijęs su meile (1), yra jos esminis elementas. Teisingumas yra pirmutinis meilės kelias, arba, pasak Pauliaus VI, jos „minimalus matas“ (2), tos meilės „darbu ir tiesa“ (1 *Jn* 3, 18), kuriai mus šaukia apaštalas Jonas, esminis dėmuo. Viena vertus, meilė reikalauja teisingumo – pripažinti ir gerbti teisėtą asmens ir tautų teises, stengiasi statydinti „žmogaus tiesą“, remdamasi teise ir teisingumu. Kita vertus, meilė teisingumą pranoksta ir papildo jį dovanojimo ir atleidimo logika (3). „Žmogaus miestą“ augina ne tik teisėmis ir pareigomis grįsti santykiai, bet dar labiau ir pirmiausia neužsitarnaujamumo, gailestingumo ir bendrystės paženklinti ryšiai. Gailestingą meile žmogiškų santykių plotmėje visada taip pat apreiškiamą Dievo meilę, visoms pastangoms, kuriomis siekiama teisingumo, suteikianti dieviškąją ir išganomąją vertę.

7. Be to, ypatingas dėmesys skirtinas visuotinei gerovei. Ką nors mylėti reiškia trokšti jam gera ir veiksmingai to siekti. Greta asmeninės gerovės egzistuoja ir gerovė, susijusi su žmogaus gyvenimu visuomenėje, – visuotinė gerovė. Tai gerovė to „mes visi“, kuri sudaro į socialinę bendruomenę susibūrę asmenys, šeimos ir nedidelės grupelės (4). Tokios gerovės trokštama ne sau pačiam, bet žmonėms, priklausantiems socialinei bendruomenei ir tik joje galintiems veiksmingiau pasiekti savo tikrąją gerovę. Trokšti *visuotinės gerovės* ir dėl jos stengtis yra *teisingumo ir meilės reikalavimas*. Įsipareigoti visuotinei gerovei reiškia, viena vertus, remti visas institucijas, teisiškai, pilietiškai, politiškai ir kultūriškai struktūruojančias socialinį gyvenimą, ir, kita vertus, jomis naudotis, taip randantis *poliui*, miestui. Artimas mylimas juo veiksmingiau, juo labiau rūpinamasi bendrąja gerove, atitinkančia ir jo realius poreikius. Kiekvienas krikščionis pašauktas šitaip mylėti artimą pagal savo pašaukimo savitą pobūdį ir įtakos galimybes *polyje*. Tai institucinis – galime sakyti ir politinis – artimo meilės kelias, ne mažiau tinkamas ir veiksmingas negu meilė, rodoma artimui tiesiogiai, ne per tarpininkaujančias *polio* institucijas. Kai visuotinei gerovei įsipareigojama iš meilės, tokios pastangos yra vertingesnės negu vien pasaulietinės, politinės. Kaip ir kiekvienas įsipareigojimas teisingumui, tai irgi dieviškosios meilės liudijimas, kuris, veikdamas laike, rengia amžinybę. Visuotinis *Dievo miestas*, kurio link juda žmonių istorija, statydinamas tik tada, kai žmogaus veikla žemėje būna įkvėpta ir palaikoma meilės. Kad *žmogaus miestui* suteiktų vienybės bei taikos pavidalą ir tam tikru būdu padarytų jį provaizdine Dievo miesto be

sienų anticipacija, pakeliui į globalizaciją visuomenėje visuotinė gerovė bei pastangos to siekiant neišvengiamai turi aprėpti visą žmoniją, vadinas, tautų ir nacijų bendruomenę (5).

8. 1967 m. paskelbdamas encikliką *Populorum progressio*, mano garbingasis pirmtakas Paulius VI didžiąją tautų vystymosi temą pateikė tiesos spindesyje ir Kristaus meilės šviesoje. Jis patvirtino, kad Kristaus skelbimas yra pirmutinis ir pagrindinis vystymosi veiksnys (6), ir iškėlė užduotį žengti vystymosi keliu širdimi ir visu protu (7), t. y. karšta meile ir tiesos išmintimi. Juk būtent pirmą kartą Dievo meilės tiesa, mums dovanota malonė atveria mūsų gyvenimą dovanai ir leidžia tikėtis „viso žmogaus ir visos žmonijos“ (8) vystymosi, perėjimo „nuo mažiau žmogiškų prie žmogiškesnių sąlygų“ (9), kas pasiekama įveikiant neišvengiamai kelyje pasitaikančius sunkumus.

Praėjus keturiasdešimčiai metų nuo enciklikos paskelbimo norėčiau pagerbti didaus popiežiaus Pauliaus VI atminimą tęsdamas jo mokymą apie *visapusišką žmogaus vystymąsi* ir leisdamas jo nurodytu keliu, idant ši mokymą padaryčiau aktualų mūsų dienomis. Tokį suaktualinimo procesą pradėjo Dievo tarnas popiežius Jonas Paulius II savo enciklika *Sollicitudo rei socialis*, kuria norėjo paminėti *Populorum progressio* paskelbimo dvidešimtąsias metines. Iki tol panašiai paminėta tebuvo enciklika *Rerum novarum*. Prabėgus dar dvidešimčiai metų, noriu pareikšti, jog enciklika *Populorum progressio*, mano nuomone, laikytina „mūsų laikų *Rerum novarum*“, nušviečianti žmonijos žingsnius kelyje į vienybę.

9. Meilė tiesoje – *caritas in veritate* – yra didžiulis iššūkis Bažnyčiai didėjančios ir plintančios globalizacijos pasaulyje. Didelį pavojų mūsų laikais kelia tai, kad faktinės žmonių bei tautų tarpusavio priklausomybės nelydi jokia etinė sąžinės ir intelekto sąveika, iš kurios galėtų išnirti tikrai žmogiškas vystymasis. Tik *proto ir tikėjimo apšviesta meile* galima pasiekti vystymosi tikslus, turinčius žmogiškąją ir sužmoginančiąją vertę. Dalijimosi gėrybėmis bei ištekliais, iš kurio kyla autentiškas vystymasis, neįmanoma laiduoti vien technine pažanga ir išskaičiavimu paremtais santykiais, tai pasiekama tik meile, blogį nugalinčia gerumu (plg. *Rom 12, 21*) ir atveriančia žmones sąžinės bei laisvės abipusiškumui.

Bažnyčia negali pasiūlyti techninių sprendimų (10) ir tikrai neketina „kištis į valstybinę politiką“ (11). Tačiau visais laikais ir visomis aplinkybėmis jai tenka vykdyti tiesos misiją bei reikalauti visuomenės, atitinkančios žmogų, jo kilnumą ir pašaukimą. Be tiesos

visa nustumka į empiristinę ir skepticistinę gyvenimo sampratą, negebančią pakilti aukščiau praktikos, nes jos nedomina vertybės – ir kartais net reikšmės, – kuriomis remiantis ta praktika įvertintina bei orientuotina. Ištikimybė žmogui reikalauja *ištikimybės tiesai*, kuri vienintelė *laiduoja laisvę* (plg. *Jn 8, 32*) ir *visapusiško žmogaus vystymosi galimybę*. Todėl Bažnyčia ieško tiesos, ją nenuilstamai skelbia ir pripažįsta, kai tik ji pasireiškia. Tokios tiesos misijos Bažnyčia atsisakyti negali. Jos socialinis mokymas yra ypatingas tokio skelbimo aspektas – tarnavimas tiesai, kuri išlaisvina. Būdamas atviras tiesai, kad ir iš kokios pažinimo srities ji ateitų, Bažnyčios socialinis mokymas sudėlioja kokio pavidalo jis tiesą dažniausiai aptinka fragmentus į vieningą visumą ir perkelia ją į vis naują žmonių ir tautų visuomenės gyvenimo praktiką (12).

Pirmas skyrius

POPULORUM PROGRESSIO ŽINIA

10. Enciklikos *Populorum progressio* perskaitymas iš naujo prabėgus keturiasdešimčiai metų nuo jos paskelbimo akina likti ištikimam jos meilės bei tiesos žiniai ir traktuoti pastarąją popiežiaus Pauliaus VI specifinio mokymo ir, plačiau, Bažnyčios socialinio mokymo tradicijos kontekste. Tada pasvertinos kitokios sąlygos, kuriomis šiandien, skirtingai negu anksčiau, iškyla vystymosi problema. Tad teisinga būtų remtis apaštalių tikėjimo tradicija (13), senuoju ir naujuoju paveldu, už kurio ribų *Populorum progressio* liktų dokumentu be šaknų, o vystymosi klausimai būtų susiaurinti ligi vien sociologinių duomenų.

11. *Populorum progressio* buvo paskelbta iškart po Vatikano II Susirinkimo. Jau pirmose enciklikos pastraipose atsiskleidžia artimas ryšys su Susirinkimu (14). Po dvidešimties metų enciklikoje *Sollicitudo rei socialis* popiežius Jonas Paulius II pabrėžė anos enciklikos vaisingą sąsają su Susirinkimu, pirmiausia pastoracine konstitucija *Gaudium et spes* (15). Aš irgi norėčiau čia priminti Vatikano II Susirinkimo reikšmę popiežiaus Pauliaus VI enciklikai ir visam vėlesniam popiežių mokymui socialiniais klausimais. Susirinkimas pagilino tai, kas visada buvo neatsiejama nuo tikėjimo tiesos, būtent, kad Bažnyčia, tarnaudama Dievui, tarnauja pasauliui meilės ir tiesos matmenimis. Kaip tik tokia perspektyva rėmėsi ir popiežius Paulius VI, pateikdamas mums dvi didžias tiesas. Pirmoji yra ta, kad *visa Bažnyčia, skelbdama, švęsdama ir darydama meilės darbus, visa savo būtimi ir visu savo veikimu skatina visapusišką žmogaus vystymąsi*. Jos viešasis vaidmuo neapsiriboja vien pagalba ar ugdymu, bet parodo, jog ji, kai gali veikti laisvės režimu, visas savo savitas jėgas skiria

žmogaus ir pasaulinės brolybės skatinimui. Neretai ta laisvė varžoma draudimų bei persekiojimų arba ir susiaurinama, kai Bažnyčios veikla apribojama vien karitatyvine veikla. Antroji tiesa yra ta, kad *autentiškas žmogaus vystymasis nedalijamai susijęs su visu asmeniu, su visais jo matmenimis* (16). Be amžinojo gyvenimo perspektyvos žmogaus pažangai šiame pasaulyje pritrūksta kvapo. Liekant uždarytai istorijoje, jai iškyla pavojus apsiriboti turto didinimu. Tada žmonija netenka drąsos atsiverti didesnėms gėrybėms, didžioms bei nesavanaudiškoms iniciatyvoms, kurių imtis akina artimo meilė. Žmogus nei vystosi vien savo jėgomis, nei vystymasis jam primetamas tiesiog iš išorės. Istorijos raidoje dažnai manyta, jog, norint žmonijai laiduoti teisę į vystymąsi, pakanka institucijų. Deja, tokiomis institucijomis pernelyg kliautasi, tarsi jomis trokštamą tikslą būtų įmanoma pasiekti savaime. Iš tikrųjų institucijų neužtenka, nes visapusiškas žmogaus vystymasis pirmiausia yra pašaukimas ir todėl iš visų reikalauja laisvai ir solidariai imtis atsakomybės. Toks vystymasis, be to, negalimas be transcendentinės asmens sampratos, jam reikia Dievo: be Dievo vystymasis arba paneigiamas, arba patikimas vien žmogui, nupuolančiam į išganymo savo paties jėgomis aroganciją ir galiausiai skatinančiam nužmogintą vystymąsi. Apskritai tik susitikimas su Dievu leidžia matyti ne vien „tik kitą“ (17), bet atpažinti jame dieviškąjį paveikslą ir tada iš tikrųjų atrasti kitą žmogų ir subręsti meilei, virstančiai „rūpinimusi kitu ir nerimastavimu dėl kito“ (18).

12. Sąsaja tarp *Populorum progressio* ir Vatikano II Susirinkimo nėra lūžis, atskiriantis popiežiaus Pauliaus VI mokymą socialiniais klausimais nuo jo pirmtakų Petro soste mokymo: Susirinkimas tik pagilino pastarųjų mokymą tolydžiam Bažnyčios gyvenime (19). Šia prasme tam tikri abstraktūs Bažnyčios socialinio mokymo poskyriai, taikantys popiežių socialinėms ištaroms svetimas kategorijas, neprisideda prie aiškumo. Egzistuoja ne dvi socialinio mokymo tipologijos, iki Susirinkimo ir po Susirinkimo, bet *vienas nuoseklus ir kartu visada naujas mokymas* (20). Teisinga išryškinti vienos ar kitos enciklikos, vieno ar kito popiežiaus mokymo ypatybes, tačiau niekada iš akių nevalia išleisti viso mokymo *corpus* (21). Nuoseklumas reiškia ne įtraukimą į sistemą, bet veikiau dinaminę ištikimybę gautajai šviesai. Bažnyčios socialinis mokymas apšviečia vis išnyrančias naujas problemas šviesa, kuri nekinta (22). Tai laiduoja šio mokymo „paveldo“ (23), kartu su savo savitais bruožais neatsiejamo nuo Bažnyčios visada gyvos tradicijos (24), tiek nuolatinį aktualumą, tiek ir istoriškumą. Bažnyčios socialinis mokymas suręstas ant pamato, apaštalų perteikto Bažnyčios tėvams, po to perimto bei pagilinto didžiųjų krikščioniškųjų mokytojų. Šis mokymas galiausiai remiasi naujuoju

žmogumi, „paskutiniu Adomu“, kuris „tapo gyvybę teikiančia dvasia“ (1 Kor 15, 45) ir yra pradas tos meilės, kuri „niekada nesibaigia“ (1 Kor 13, 8). Jis paliudytas šventųjų ir visų, kurie savo gyvybę paguldė dėl Išganytojo Kristaus kovos už teisingumą ir taiką lauke. Juo reiškiasi popiežių pranašiška užduotis apaštališkai vadovauti Kristaus Bažnyčiai ir atpažinti kaskart vis naujus evangelizacijos poreikius. Dėl šių priežasčių į plačią tradicijos upę įsiliejusi enciklika *Populorum progressio* geba ir šiandien mums kai ką pasakyti.

13. Be savo reikšmingo ryšio su visu Bažnyčios socialiniu mokymu, enciklika *Populorum progressio* taip pat *susijusi su visu popiežiaus Pauliaus VI mokymu* ir pirmiausia su jo mokymu socialiniais klausimais. Jo pamokymai šia tema buvo labai svarbūs: jis pabrėžė Evangelijos būtinybę statydamas laisvą ir teisingą visuomenę turėdamas prieš akis dvasinę ir istorinę meilės gaivinamos civilizacijos perspektyvą. Popiežius Paulius VI aiškiai suvokė, kad socialinis klausimas tapo pasaulinis (25), ir įžiūrėjo postūmius žmonijos vienijimosi link, atitinkant krikščioniškąjį vienos vienintelės visuotinė brolybe solidarios tautų šeimos idealą. *Vystymąsi žmogiškuoju bei krikščioniškuoju matmeniu jis pavadino krikščioniškojo socialinio mokymo šerdimi* ir krikščioniškąją meilę pateikė kaip pagrindinę vystymuisi tarnaujančią jėgą. Akinamas troškimo aiškiai parodyti šiandieniam žmogui Kristaus meilę, popiežius Paulius VI tvirtai ėmėsi svarbių etinių klausimų, nenusileisdamas savo meto kultūros silpnėms.

14. Po to 1971 m. paskelbtame apaštališkajame laiške *Octogesima adveniens* popiežius Paulius VI išsamiau aptarė politikos prasmę ir *utopinių bei ideologinių vizijų*, pakertančių politikos etinę bei žmogiškąją kokybę, keliamą *pavojų*. Galvoje turimi su vystymusi susiję argumentai. Deja, negatyvios ideologijos ir toliau veši. Sergėtis technokratinės ideologijos, kuri šiandien itin paplitusi, popiežius Paulius VI išpėjo (26), gerai žinodamas, kaip pavojinga visą vystymosi procesą palikti vien technikai, nes tada jis neturės gairių. Technika, kaip tokia, yra ambivalentiška. Šiandien, viena vertus, linkstama minėtąjį vystymosi procesą patikėti vien jai, tačiau, kita vertus, matome randantis ideologijų, apskritai neigiančių vystymosi naudą, nes šis laikomas iš pagrindų antihumanišku ir vedančiu į visuotinį nuosmukį. Taip galiausiai pasmerkiama ne tik iškreiptas ir netinkamas būdas, kuriuo žmonės kartais siekia pažangos, bet ir patys moksliniai atradimai, kurie, jei deramai taikomi, visiems suteikia galimybių augti. Pasaulio be vystymosi vaizdinys išreiškia nepasitikėjimą žmogumi ir Dievu. Todėl didelė klaida menkinti žmogaus gebėjimus koreguoti vystymosi iškrypimus ar net ignoruoti, kad žmogus iš prigimties siekia „pilnatviškesnės būties“. Ideologiškai

suabsoliutinti techninę pažangą arba išsigalvoti utopiją apie į pirmą pradį gamtos būvį grįžusią žmoniją yra du priešingi būdai, kaip atsieti pažangą nuo moralinio įvertinimo ir mūsų atsakomybės.

15. *Bažnyčios siūlomo vystymosi visiškai žmogiškam turiniui* nusakyti labai svarbūs du kiti popiežiaus Pauliaus VI dokumentai, tiesiogiai nesusiję su socialiniu mokymu, tai enciklika *Humane vitae* (1968 m. liepos 25 d.) ir apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntiandi* (1975 m. gruodžio 8 d.). Todėl pravartu ir šiuos abu tekstus skaityti, prieš akis turint *Populorum progressio*.

Enciklikoje *Humane vitae* pabrėžiama dvejopa lytiškumo kaip susivienijimo ir pradėjimo reikšmė, visuomenę pagrindžiant sutuoktinių – vyro ir moters, pripažįstančių vienas kito skirtingumą ir papildomumą, – pora, kuri atvira gyvybei (27). Galvoje turima ne vien individo moralė: enciklikoje *Humane vitae* atskleidžiami *tvirti ryšiai tarp gyvybės etikos ir socialinės etikos*, taip duodant pradžią magisterinei tematikai, savo pavidalą pamažėle įgyjančiai įvairiuose dokumentuose, iš kurių paskutinis yra popiežiaus Jono Pauliaus II enciklika *Evangelium vitae* (28). Bažnyčia šią sąsają tarp gyvybės etikos ir socialinės etikos primygtinai pabrėžia, nes žino, jog: „Visuomenė neturi tvirto pamato, kai ji, viena vertus, teigia tokias vertybes kaip asmens orumas, teisingumas ir taika, o, kita vertus, radikaliai priešinasi joms, priimdama ir toleruodama įvairius būdus, kuriais žeminama ir pažeidžiama žmogaus gyvybė, ypač silpna ar atsidūrusi visuomenės paribyje“ (29).

Apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntiandi* irgi labai artimai susijęs su vystymusi, nes, pasak popiežiaus Pauliaus VI, „evangelizacija nebūtų tobula, jei neatsižvelgtų į Evangelijos ir žmogaus konkretaus gyvenimo, tiek asmeninio, tiek visuomeninio, nepaliojama sąveiką“ (30). „Tarp evangelizacijos ir žmogaus pažangos – vystymosi ir išsilaisvinimo – iš tiesų yra artimų sąsajų“ (31). Tuo vadovaudamasis popiežius Paulius VI aiškiai išryškino ryšį tarp Kristaus skelbimo ir žmogaus pažangos visuomenėje. *Nuo evangelizacijos Kristaus meilės liudijimas teisingumo, taikos ir vystymosi darbais neatsiejamas* todėl, kad mus mylinčiam Jėzui Kristui rūpi visas žmogus. Tokiais svarbiais mokymais remiasi Bažnyčios socialinio mokymo, kaip esminio evangelizacijos elemento (32), misijinis aspektas (33). Bažnyčios socialinis mokymas yra tikėjimo skelbimas ir tikėjimo liudijimas, tikėjimo ugdymo įrankis ir būtina vieta.

16. Enciklikoje *Populorum progressio* popiežius Paulius VI pirmiausia mums norėjo pasakyti, jog pažangos kilmė ir esmė yra *pašaukimas*: „Pagal Dievo planą kiekvienas žmogus pašauktas vystytis, nes pašauki-

mas yra visas gyvenimas“ (34). Būtent tai pateisina Bažnyčios kišimasi į vystymosi problemų kompleksą. Jei žmogui būtų svarbūs tik techniniai žmogaus gyvenimo aspektai ir nerūpėtų nei jo kelionės per istoriją kartu su broliais prasmė, nei šio kelio tikslas, tuomet Bažnyčia neturėtų teisės kalbėti apie šiuos dalykus. Popiežius Paulius VI, kaip ir jo pirmtakas popiežius Leonas XIII enciklikoje *Rerum novarum* (35), laikė savo tarnybos pareiga Evangelijos šviesa nušviesti savo meto socialinius klausimus (36).

Sakyti, kad *vystymasis* yra *pašaukimas*, reiškia pripažinti, kad jis, viena vertus, gimsta iš transcendentinio kvietimo ir, kita vertus, neįstengia pats sau suteikti galutinės prasmės. Ne be pagrindo žodis „pašaukimas“ pasitaiko ir kitoje enciklikos vietoje – ten, kur sakoma: „Tad autentiškas yra tik tas humanizmas, kuris atsiveria Absolutui pripažindamas pašaukimą, dovanojantį tikrąjį žmogaus gyvenimo supratimą“ (37). Toks požiūris į vystymąsi sudaro *Populorum progressio* šerdį ir motyvuoja visus popiežiaus Pauliaus VI apmąstymus apie laisvę, tiesą ir meilę vystymosi matmeniu. Tai yra ir pagrindinė priežastis, kodėl ši enciklika tebėra aktuali mūsų dienomis.

17. Pašaukimas reikalauja laisvo ir atsakingo atsako. Visapusišku žmogaus vystymusi suponuojama atsakinga asmens ir tautų laisvė: šio vystymosi negarantuos jokia struktūra, jei nuošalyje bus palikta arba jos nustelbta žmogaus atsakomybė. „Daug žadantys, tačiau iš tikrųjų tik iliuzijas kurstantys mesianizmai“ (38) savo pasiūlymus visada grindžia vystymosi transcendentinio matmens neigimu, būdami tikri, jog vystymąsi gali visiškai kontroliuoti. Toks klaidingas tikrumas virsta silpnybe, nes pavergia žmogų ir nužemina jį ligi vystymosi priemonės, tuo tarpu pašaukimą priimančiojo nuolankumas virsta tikrąja autonomija, nes žmogų išlaisvina. Popiežius Paulius VI neabejoja, jog kliūtys bei sąlygotybės stabdo vystymąsi, tačiau jis taip pat yra tikras, kad „kiekvienas, kad ir kokių įtakų veikiamas, yra savo laimės kalvis arba savo nesėkmės priežastis“ (39). Ši laisvė susijusi su vystymusi, kokį dabar turime prieš akis, tačiau ji susijusi ir su nepakankama plėtra, kuri yra ne atsitiktinumo ar istorinės būtinybės rezultatas, bet nulemta žmogaus atsakomybės. Būtent dėl šios priežasties „bado kamuojamos tautos... primygtinai prašo pasiturinčių tautų pagalbos“ (40). Pašaukimas yra ir laisvų žmonių laisviems žmonėms adresuojamas kvietimas bendrai imtis atsakomybės. Popiežius Paulius VI gyvai jautė ekonominių struktūrų bei institucijų svarbą, tačiau ne mažiau aiškiai suvokė ir tikrąją jų esmę būti žmogaus laisvės įrankiais. Tikrai laisvas vystymasis gali būti tikrai žmogiškas, tik atsakingos laisvės sąlygomis jis gali tinkamai augti.

18. *Visapusiškas žmogaus vystymasis kaip pašaukimas reikalauja laisvės, bet ir pagarbos laisvei.* Pašaukimas į pažangą akina žmones „daugiau veikti, pažinti ir turėti, idant jie daugiau būtų“ (41). Tačiau čia iškyla problema: ką reiškia „daugiau būti“? Į šį klausimą popiežius Paulius VI atsako nurodydamas esminius „tikrojo vystymosi“ požymius: jis turįs būti „visapusiškas, neišleisti iš akių viso žmogaus ir visos žmonijos“ (42). Šiandienėje visuomenėje dar labiau negu popiežiaus Pauliaus VI laikais konkuruojant įvairiems požiūriams į žmogų, krikščioniškoji samprata ypatinga tuo, jog patvirtina ir pagrindžia neatimamas žmogaus teises ir augimo prasmę. Krikščioniškasis pašaukimas vystytis padeda siekti visų žmonių ir viso žmogaus pažangos. Popiežius Paulius VI rašė: „Mums svarbus žmogus, kiekvienas žmogus, kiekviena žmonių grupė ligi pat visos žmonijos“ (43). Krikščioniškasis tikėjimas rūpinasi vystymusi nesikliaudamas privilegijomis ar galios pozicijomis ir net krikščionių nuopelnais, net jei tokių būta ir šalimais prigimtinių ribų būna dar ir šiandien (44). Tikėjimas, priešingai, visas viltis deda vien į Kristų, iš kurio kildintinas bet kuris autentiškas pašaukimas visapusiškai žmogui vystytis. Evangelija yra pamatinis vystymosi elementas, nes Kristus ten, „apreikšdamas Tėvo ir jo meilės slėpinį“, „pačiam žmogui pilnatviškai parodo, kas yra žmogus“ (45). Pamokyta savo Viešpaties, Bažnyčia tiria laiko ženklus, juos aiškina ir siūlo pasauliui tai, „ką turi savo – visapusišką požiūrį į žmogų ir žmoniją“ (46). Būtent dėl to, kad Dievas žmogui taria didžiausią „taip“ (47), žmogus negali neatsiverti dieviškajam pašaukimui vystytis. Vystymosi tiesą sudaro jo visybiškumas: jei vystymasis neapėmė viso žmogaus ir kiekvieno, jis nėra tikrasis vystymasis. Tai svarbiausia *Populorum progressio* žinia, galiojanti šiandien ir visais laikais. Visapusiškas žmogaus vystymasis prigimtinėje plotmėje kaip atsakas į dieviškojo Kūrėjo pašaukimą (48) turi būti įgyvendinamas vadovaujantis „transcendentiniu humanizmu, <...> suteikiančiu [žmogui] didžiausią pilnatvę: toks yra galutinis asmens vystymosi tikslas“ (49). Tad krikščioniškasis pašaukimas į tokį vystymąsi susijęs tiek su prigimtinė, tiek su antgamtinė plotmė; todėl, „nustūmus Dievą į šešėlį, pamažu nunyksta ir mūsų gebėjimas pažinti prigimtine tvarka, jos tikslą ir tai, kas gera“ (50).

19. Galiausiai vystymosi kaip pašaukimo samprata reikalauja, kad jo *šerdis būtų meilė*. Enciklikoje *Populorum progressio* popiežius Paulius VI konstatavo, jog pagrindinės nepakankamos plėtros priežastys nėra materialinio pobūdžio. Jis ragino mus ieškoti jų tarp kitų žmogaus matmenų. Iš jų pirmiausia paminėtina valia, dažnai nepaisanti solidarumo pareigų, po to mąstymas, ne visada mokantis pakreipti valią dera-

ma kryptimi. Todėl vystymąsi turėtų lydėti „išmintingi, giliai mąstyti gebantys žmonės, ieškantys naujojo humanizmo, kuris šiandien žmogui leistų surasti patį save“ (51). Tačiau tai dar ne viskas. Nepakankamą plėtrą lemia priežastis, dar svarbesnė už nepakankamą mąstymą: tai „broliškos dvasios tarp žmonių ir tarp tautų stygius“ (52). Ar žmonės gali pasiekti tokį broliškumą vien savo jėgomis? Vis labiau globalizuota visuomenė padaro mus kaimynais, tačiau ne broliais. Protas savo išgalėmis įstengia suvokti žmonių lygybę ir įsteigti pilietinę santvarką, tačiau negeba sukurti brolybės. Ši brolybė kyla iš transcendentinio pašaukimo, kuris priklauso Dievui – Tėvui, pirma mus pamilusiam ir per Sūnų mokančiam, kas yra broliška meilė. Vardydamos įvairias žmogaus vystymosi proceso plotmes, popiežius Paulius VI, paminėjęs tikėjimą, į pirmą vietą iškėlė „vienybę meilėje Kristaus, kuris visus pašaukė kaip vaikus dalyvauti gyvojo Dievo, visų žmonių Tėvo, gyvenime“ (53).

20. Šios *Populorum progressio* atvertos perspektyvos išlieka pamatinės trokštant suteikti mūsų pastangoms dėl tautų vystymosi polėkį bei kryptį. Enciklikoje, be to, nuolatos pabrėžiamas *reformų neatidėliotinumumas* (54) ir raginama tautų vystymąsi ženklinančių didelių neteisingumo problemų akivaizdoje veikti drąsiai ir nedelsiant. Taip *veikti taip pat verčia meilė tiesoje*. Mus akina Kristaus meilė: *caritas Christi urget nos* (2 Kor 5, 14). Neatidėliotinai veikti spiria ne tik kokie nors dalykai, vienas kitą vejantys įvykiai ir problemos, bet ir užduotis įgyvendinti autentišką brolybę. Šis tikslas toks svarbus, kad reikalauja mūsų atsivėrimo, idant giliai suvoktume ir konkrečiai „iš širdies“ visi drauge stengtumės, kad dabartiniai ekonominiai ir socialiniai procesai duotų tikrai žmogiškų rezultatų.

Antras skyrius

ŽMOGAUS VYSTYMASIS MŪSŲ LAIKAIS

21. Popiežius Paulius VI į *vystymąsi žvelgė organiškai*. Sąvoka „vystymasis“ jis norėjo nurodyti tikslą padėti tautoms įveikti pirmiausia badą, skurdą, endemines ligas ir neraštingumą. Ekonominiu lygmeniu tai reiškė jų aktyvų dalyvavimą tarptautiniame ūkio procese lygiomis sąlygomis, socialiniu lygmeniu – jų evoliuciją apsišvietusios ir solidarios visuomenės link, politiniu – demokratinių režimų, gebančių laiduoti laisvę ir taiką, tvirtinimą. Po daugelio metų nerimastingai žvelgdami į mūsų laikais viena po kitos kylančių krizių raidą bei perspektyvas, paklauskime, ar pastaraisiais dešimtmečiais taikytas vystymosi modelis *patenkino popiežiaus Pauliaus VI lūkesčius*. Tada pamatysime, kad Bažnyčios nuogaštavimai dėl vien technologiškos visuomenės gebėjimo išsikelti

realius tikslus ir tinkamai naudotis turimomis priemonėmis buvo pagrįsti. Pelnas naudingas tada, kai jis kaip priemonė palenkiamas tikslui, suteikiančiam prasmę ir jo siekimo būdai, ir panaudojimui. Išskirtinis orientavimasis į pelną, kurio siekiama netinkamu būdu ir kurio galutinis tikslas nėra visuotinė gerovė, kelia grėsmę sunaikinti turtą ir įstumti į vargą. Popiežiaus Pauliaus VI trokštas ekonominis vystymasis turėjo būti toks, kad duotų pradžią realiam, visus aprėpiančiam ir konkrečiai darniam augimui. Tiesa, vystymasis buvo ir yra teigiamas veiksnys, milijardus žmonių išlaisvinęs iš skurdo ir pastaruoju metu daugybei šalių suteikęs galimybę tapti tarptautinėje politikoje veiksmingais veikėjais. Tačiau taip pat pripažintina, jog ši ekonominė vystymasis slėgė ir tebeslegia *iškraipymai ir dramatiškos problemos*, dar labiau išryškinamos dabartinės krizinės situacijos. Ši situacija verčia mus imtis neatidėliotinių sprendimų, vis labiau susijusių su pačia žmogaus, negalinčio nusigręžti nuo savo prigimties, paskirtimi. Veikiančios techninės jėgos, pasauliniai abipusiai ryšiai, netinkamos ir, be to, spekuliacinės finansinės veiklos žalingas poveikis realiajam ūkiui, dažnai vien išprovokuoti ir tada reikiamai nesuvaldyti milžiniški migrantų srautai, nekontroliuojamas žemės išteklių naudojimas – visa tai akina mus šiandien galvoti apie būtinas priemones, kaip spręsti problemas, kurios, palyginti su tomis, su kuriomis susidūrė popiežius Paulius VI, yra ne tik naujos, bet ir daro esminę įtaką dabartinei ir būsimajai žmonijos gerovei. Krizės bei jos sprendimų aspektai, lygiai kaip ir naujo galimo būsimos vystymosi, vis labiau vienas su kitu susiję, vienas kitą lemia, reikalauja naujų pastangų suprasti visumą ir *naujos humanistinės sintezės*. Sudėtinga ir gili dabartinė krizė pagrįstai kelia nerimą, tačiau, kupini realizmo, pasitikėjimo ir vilties, privalome imtis naujos atsakomybės. Jai mus kviečia scenarijus pasaulio, kuriam būtina iš pagrindų kultūriškai atsinaujinti ir vėl atrasti pagrindines vertybes, ant kurių statydintina geresnė ateitis. Krizė įpareigoja mus naujai planuoti savo kelią, nusistatyti naujas taisykles, surasti naujų išpareigojimo formų, gręžtis į teigiamas patirtis ir šalintis neigiamų. Tada krizė taps *dingstimi išvelgti, kas yra kas, ir parengti naują planą*. Dabartinės akimirkos sunkumų būtina imtis vadovaujantis šia veikiau pasitikėjimo negu nevilties ženklinama laikysena.

22. Vystymosi kontekstas šiandien policentrinis. Ir nepakankamos plėtros, ir vystymosi veikėjų bei priešasčių daug, sunku atskirti kaltę nuo nuopelnų. Tokia padėtis turėtų mus spirti išsilaisvinti iš ideologijų, dažnai dirbtinai supaprastinančių tikrovę, ir akinti objektyviai peržiūrėti žmogiškai sudėtingas problemas. Neturtingas šalis nuo turtingų skirianti demarkacinė linija nebėra tokia ryški kaip enciklikos *Populorum progressio* laikais; į tai dėmesį jau atkreipė popiežius Jonas Pau-

lius II (55). *Imant absoliučiai, pasaulis turtėja, tačiau kartu didėja nelygybė*. Turtingose šalyse nuskursta naujos visuomenės klasės ir randasi naujų skurdo formų. Neturtingesniuose regionuose kai kurios grupės švaistūniškai ir vartotojiškai mėgaujasi perteklinio vystymosi padėtimi, nepriimtina kontrastuojančia su nesibai giančiomis nužmoginančio vargo situacijomis. „Baisus neteisingumas“ (56) tebeįtikina. Deja, ir senų bei naujų turtingųjų šalių, ir neturtingųjų šalių ekonomikos ir politikos atstovai dažnai elgiasi korumpuotai ir neteisėtai. Kartais darbininkų žmogaus teisių negerbia ir didelės tarptautinės įmonės, ir vietinės gamybinės grupės. Tarptautinė pagalba dėl atsakomybės stygiaus dažnai nebeatitinka savo tikslų, turint omenyje tiek rėmėjus, tiek ir pagalbos gavėjus. Panašų atsakomybės trūkumą galime aptikti ir nematerialių ar kultūrinių nepakankamos plėtros priešasčių srityje. Turtingosios šalys perdėta saugo žinias, perdėm griežtai taikydamos teisę į intelektinę nuosavybę, ypač tai pasakytina apie mediciną. Kai kuriose neturtingose šalyse sykiu tebeegzistuoja vystymosi procesą stabdantys kultūriniai modeliai ir visuomeninio elgesio normos.

23. Daugelis žemės regionų, nors problemiška ir nevienalytiškai, toliau vystėsi ir įžengė į būrį didelių galimybių, kurioms ateityje teks svarbus vaidmuo. Tačiau pabrėžtina, kad *pažangos vien ekonominiu ir technologiniu požiūriu neužtenka*. Vystymasis turi būti visų pirma autentiškas ir visapusiškas. Ekonominio atsilikimo įveika, tiesa, yra teigiamas faktas, tačiau žmogaus pažangos sudėtingos problematikos neišsprendžia – nei šios pažangos apimtos šalyse, nei ekonomiškai jau stipriose, nei tose, kurios vis dar varganos, kamuojamos ne tik senų išnaudojimo formų, bet ir iškrypų bei pusiausvyros stygiaus paženklinto augimo neigiamų padarinių.

Žlugus ekonominėms bei politinėms Rytų Europos komunistinių šalių sistemoms ir pasibaigus vadinamųjų „priešiškų blokų“ tarpusavio grumtinėms, vystymąsi reikėjo iš naujo visapusiškai apmąstyti. To reikalavo popiežius Jonas Paulius II, šių „blokų“ egzistenciją 1987 m. įvardijęs kaip vieną iš svarbiausių nepakankamos plėtros priešasčių (57) ta prasme, kad politika atima iš ekonomikos bei kultūros piniginius išteklius bei stoja skersai kelio laisvės ideologijai. 1991 m., po 1989 m. įvykių, jis taip pat reikalavo, kad „blokų“ pabaigą lydėtų globali vystymosi peržiūra ne tik tose šalyse, bet ir Vakaruose bei tebesivystančiose pasaulio dalyse (58). Tai buvo padaryta tik iš dalies ir tebėra rimta pareiga, kurią galima atlikti priimant dabartinėms ekonominėms problemoms įveikti būtinus sprendimus.

24. Nors dėl pažengusio socializacijos proceso jau popiežiaus Pauliaus VI laikais buvo galima kalbėti apie

pasauliniu tapusį socialinį klausimą, pasaulis anuo metu buvo dar daug mažiau susilydęs nei šiandienis. Ekonominė ir politinė veikla daugiausia vykdyta toje pačioje erdvėje ir galėdavo viena kita kliautis. Gamyba dažniausiai neperžengdavo nacionalinių sienų, o finansinės investicijos užsienyje cirkuliuodavo ribotai. Todėl daugelio valstybių politika vis dar galėdavo nubrėžti ūkiui prioritetus ir turimomis lėšomis tam tikra prasme reguliuoti ekonominį vyksmą. Dėl šios priežasties enciklikoje *Populorum progressio* „valstybinei valdžiai“ (59) priskiriama pagrindinė, nors ir ne išskirtinė, užduotis.

Mūsų laikais valstybei tenka susidurti su apribojimais, jos suverenitetui keliamais naujo tarptautinio ekonominio, komercinio ir finansinio konteksto, kuris taip pat išsiskiria vis didesniu finansiniu ir materialiu bei nematerialiu gamybos priemonių mobilumu. Šis naujas kontekstas pakeitė politinę valstybių galią.

Šiandien, turint prieš akis pamoką, kurią mums pateikė dabartinė ekonomikos krizė, kai valstybių *viešajai valdžiai* tenka tiesiogiai taisyti klaidas ir sutrikimus, regis, yra realistiškiau iš naujo įvertinti valstybių vaidmenį ir galią; ir vieną, ir kitą būtina iš naujo išmintingai apgalvoti ir pasverti, idant valstybės vėl pajėgtų – galbūt naujomis veiksena – imtis šiandienio pasaulio iššūkių. Tinkamai pakoregavus viešosios galios vaidmenį, galima tikėtis sutvirtinti naujas dalyvavimo nacionalinėje ir tarptautinėje politikoje formas, įgyvendinamas pilietinėje visuomenėje besidarbuojančių organizacijų veikla. Pageidautina, kad šiuo atžvilgiu piliečiai jaustų didesnę pareigą labiau domėtis ir dalyvauti *res publica*.

25. Socialiniu lygmeniu apsaugos ir rūpybos įstai-goms, kurios daugelyje šalių jau gyvavo popiežiaus Pauliaus VI laikais, iš esmės pakitusiame galių žaisme sunku – o ateityje gali būti dar sunkiau – siekti savų tikrojo socialinio teisingumo tikslų. Globali tapusi rinka pirmiausia turtingosiose šalyse paskatino ieškoti nedidelių gamybos kaštų zonų, į kurias būtų galima perkelti gamybą siekiant sumažinti daugelio prekių kainas, padidinti perkamąją galią ir savo vidinės rinkos vis didesniu vartojimu paremtą augimą. Tad rinka davė pradžią naujoms konkurencijos tarp valstybių formoms, kai įvairiomis formomis – tarp jų ir palankiais mokesčiais bei darbo pasaulio dereguliacija – siekiama pritraukti užsienio kompanijų gamybos centrus. Dėl tokių procesų didesnių konkurencinių privalumų ieškoti pasaulinėje rinkoje teko mažinant *socialinės apsaugos tinklus*, o tai sukėlė didelę grėsmę darbuotojų teisėms, pagrindinėms žmogaus teisėms ir tradicinėmis socialinės valstybės formomis įgyvendinamam solidarumui. Socialinės apsaugos sistemos gali prarasti

gebėjimą atlikti savo užduotį net tik neturtingose, bet ir ant kojų dabar besistojančiose, ir seniai toli pažengusiose šalyse. Subalansuoto biudžeto politika su socialinių išmokų karpymais, dažnai siūlomais tarptautinių finansinių institucijų, gali palikti piliečius bejėgius naujų ir senų pavojų akivaizdoje; toki bejėgiškumą dar padidina veiksmingos apsaugos, kurią laiduoti gali darbėmių susivienijimai, stygius. Visuomeninių ir ekonominių pokyčių visuma lemia, kad profsąjungos, atstovaudamos darbėmių interesams, susiduria su vis didesniais sunkumais ir todėl, jog profsąjungų laisvę ar profsąjungų galimybes derėtis ekonominės naudos sumetimas dažnai susiaurina pačios vyriausybės. Tad tradiciniams solidarumo tinklams kyla užduotis įveikti vis didesnes kliūti. Todėl į Bažnyčios socialinio mokyto – pradant encikliką *Rerum novarum* (60) – siūlymą kurti darbėmių susivienijimus savo teisėms ginti šiandien išiklausytina daug labiau negu anksčiau, pirmiausia taip tuoj pat ir toliaregiškai atsiliepiant į primygtinį poreikį kurti naujas bendro veikimo formas ne tik vietiniu, bet ir tarptautiniu lygmeniu.

Darbo mobilumas, nulemtas paplitusios dereguliacijos, yra svarbus reiškinys, turintis ir teigiamų aspektų, nes skatina kurti naują turtą ir gyvina įvairių kultūrų mainus. Tačiau paplitus mobilumo ir dereguliacijos procesų nulemtam netikrumui dėl darbo sąlygų, randasi psichologinio nestabilumo formų, sunkumų nuosekliai planuoti savo gyvenimą, įskaitant santuoką. Dėl to ne tik švaistomos socialinės jėgos, bet ir pasitaiko žmogiškosios degradacijos atvejų. Palyginus tai su tuo, kas pramoninėje visuomenėje vyko praeityje, galima konstatuoti, kad nedarbas šiandien pagimdo naujų ekonominio nereikšmingumo aspektų, o dabartinė krizė padėtį gali dar labiau pabloginti. Ilgalaikė atskirtis nuo darbo ar ilgėlesnė priklausomybė nuo viešosios ar privačiosios pagalbos griaua asmens laisvę bei kūrybiškumą, taip pat jo šeimyninius bei visuomeninius santykius ir dėl to sukelia didelių psichologinių ir dvasinių kančių. Visiems, pirmiausia valdantiejiems, besistengiantiems pasaulio ekonominėms bei visuomeninėms santvarkoms suteikti naują veidą, norėčiau priminti, jog *pirmutinis saugotinas ir brangintinas kapitalas yra žmogus, visas asmuo*: „Juk žmogus yra viso ekonominio ir visuomeninio gyvenimo kūrėjas, centras ir tikslas“ (61).

26. Kultūriniu lygmeniu skirtumas palyginti su popiežiaus Pauliaus VI laikais dar ryškesnis. Anuo metu kultūros buvo gana gerai apibrėžtos ir turėjo didesnių galimybių apsaugoti nuo mėginimų kultūriškai suvienodinti. Šiandien *kultūrų sąveikavimo* galimybės kur kas didesnės ir atveria naujas dialogo tarp kultūrų perspektyvas – dialogo, kuris, idant būtų veiksmingas,

iš skirtingų pokalbio partnerių kaip išeities taško reikalauja gilaus savo savitos tapatybės suvokimo. Tačiau nevalia išleisti iš akių, kad didėjanti kultūrinių mainų komercializacija prisideda prie dvejojo pavojaus. Pirmiausia galima pastebėti nekritiškai priimamą *kultūrinį eklektizmą*: kultūros tiesiog sustatomos greta ir laikomos iš esmės lygiavertėmis ir viena kita pamainomomis. Tai skatina smukti į reliatyvizmą, menkai naudingą autentiškam dialogui tarp kultūrų. Visuomeninėje plotmėje kultūrinis reliatyvizmas lemia kultūrinių grupių atskirą gyvenimą viena šalia kitos be autentiško dialogo ir dėl to be tikros integracijos. Antra, egzistuoja ir priešingas pavojus, kurį sudaro elgsenų ir gyvensenų *kultūrinis suplokštėjimas* ir suvienodėjimas. Taip prarandama gili įvairių tautų kultūros ir tradicijų, kuriomis žmogus galynėjasi su pagrindiniais egzistencijos klausimais, reikšmė (62). Eklektizmas ir kultūrinis suvienodėjimas kelia grėsmę atsieti kultūrą nuo žmogaus prigimties (63) ir galiausiai susiaurinti žmogų ligi vien kultūrinio reiškinio. Jei taip nutiks, žmonijai iškils naujų priklausomybės ir manipuliacijos ja pavojų.

27. Daugelyje neturtingų šalių dėl maisto produktų stygiaus tebevyrauja ir, galimas daiktas, dar labiau sustiprės visiškas netikrumas dėl gyvybės: badas pasiglemžia nesuskaičiuojamą daugybę žmonių, kuriems, kaip „Lozorui“, neleidžiama sėdėti už to paties stalo su turtingaisiais, kaip to pageidavo popiežius Paulius VI (64). *Pamaitinti alkstantį* (plg. Mt 25, 33.37.42) yra etinis imperatyvas visuotinei Bažnyčiai, trokštančiai atsiliepti į savo steigėjo Jėzaus Kristaus mokymus apie solidarumą ir dalijimąsi. Panaikinti pasaulyje badą ir globalizacijos epochoje tapo neišvengiamai siektinu tikslu, norint išsaugoti žemėje taiką ir stabilumą. Badą lemia ne tiek materialinis stygius, kiek stoka visuomeninių išteklių, tarp kurių svarbiausi yra institucinio pobūdžio. Tai yra stokojama ekonominių institucijų, gebančių ir laiduoti tinkamą mitybą, kad būtų reguliari prieitis prie vandens bei maisto produktų, ir įveikti sunkumus, susijusius su pirminiais poreikiais ir tikromis mitybos krizėmis, sukeltomis gamtinių priežasčių ar politinio neatsakingumo vietiniu ir tarptautiniu matmeniu. Nesaugumo mitybos srityje problemos būtina imtis turint prieš akis ilgalaikę perspektyvą – šalinant ją sukeliančias struktūrinės priežastis ir skatinant neturtingiausių šalių žemės ūkio plėtrą. Tai galima daryti investuojant į kaimo infrastruktūrą, irigacijos sistemas, transportą, rinkų organizavimą, švietimą ir tinkamų žemės ūkio technikų skleidimą – taigi investicijomis, leidžiančiomis kuo geriausiai išnaudoti konkrečioje vietoje prieinamiausius žmogiškuosius, gamtinius ir socialinius-ekonominius išteklius, taip laiduojant šių investicijų ilgalaikiškumą. Visa tai įgyvendintina į dirbamos žemės atranką

ir sprendimus dėl jos naudojimo įtraukiant vietines bendruomenes. Čia gali pasirodyti esant naudinga nukreipti žvilgsnį į naujus horizontus, atsiveriančius tinkamai taikant tradicines ir inovacines žemės ūkio produktų gamybos technikas, jei tik jos, deramai išbandytos, pasirodo esančios tikslingos, negriaunančios aplinkos ir reikiamos neturtingiausioms gyventojų grupėms. Sykiu neišleistas iš akių agrarinės reformos besivystančiose šalyse klausimas. Teisei į mitybą ir į vandenį tenka svarbus vaidmuo įgyvendinant kitas teises, įskaitant teisę į gyvybę. Todėl privalu brandinti solidariją sąmonę, kuri *mitybą bei prieitį prie vandens laikytų visuotine visų be išimties ir diskriminacijos žmonių teise* (65). Be to, svarbu išryškinti, kaip solidarizavimosi su neturtingomis šalimis kelias gali būti projektas dabartinei pasaulinei krizei išspręsti – politikai ir tarptautinių organizacijų vadovai tai pastaruoju metu suvokė. Palaikant ekonomiškai neturtingas šalis solidarumo įkvėptais finansavimo projektais, idant jos pačios pasirūpintų patenkinti jų piliečių jaučiamą vartojimo gėrybių bei vystymosi poreikį, galima ne tik pasiekti tikrąjį ekonomikos augimą, bet ir prisidėti prie gamybos pajėgumų išlaikymo turtingose šalyse, kurioms gresia pavojus nuo krizės nukentėti.

28. Vienas akivaizdžiausių šiandienio vystymosi aspektų yra *pagarbos gyvybei* svarba; šios temos niekaip nevalia atskirti nuo klausimų, susijusių su tautų vystymusi. Pastaruoju metu šis aspektas darosi vis reikšmingesnis bei įpareigoja mus išplėsti skurdo (66) ir nepakankamo išsivystymo sąvokas, kad jos apimtų ir klausimus, susijusius su gyvybės priėmimu, pirmiausia ten, kur tam įvairiškai trukdoma.

Didelį vaikų mirtingumą daug kur lemia ne tik skurdas; įvairiose pasaulio dalyse vyriausybės ir toliau kontroliuoja gyventojų skaičių, dažnai skleidamos kontracepcija ir net primetančios abortą. Ekonomiškai pažengusiose šalyse labai paplitę gyvybei priešiški įstatymai, kurie jau padarė esminę įtaką papročiams bei praktikai. Jie prisideda prie gimstamumui priešiškos mąstysenos, kurią neretai tarsi kultūrinę pažangą stengiamasi primesti kitoms valstybėms.

Kai kurios nevyriausybinės organizacijos aktyviai skleidžia abortus ir neturtingose šalyse kartais skatina sterilizacijos praktiką, kurios aukomis tampa ir moterys, nesuvokiančios to reikšmės. Be to, pagrįstai įtarinėjama, jog pati vystymuisi skirta pagalba susiejama su tam tikromis sveikatos politikos formomis, *de facto* apimančiomis ir įpareigojimą griežtai kontroliuoti gimstamumą. Nerimą kelia eutanaziją numatantys įstatymai, ne mažiau ir nacionalinių bei tarptautinių grupių spaudimas pripažinti eutanaziją teisiškai.

Atvirumas gyvybei yra tikrojo vystymosi šerdis. Visuomenė, pasukusi gyvybės atmetimo ar engimo keliu, galiausiai nebesuras būtinų motyvų ir jėgų tikrajai žmogaus gerovei siekti. Praradus asmeninį ir visuomeninį jautrumą naujai gyvybei, nuvysta ir kitos visuomeniniam gyvenimui naudingos priėmimo formos (67). Gyvybės priėmimu stiprinamos moralinės jėgos ir įgalinama tarpusavio pagalba. Puoselėdamos atvirumą gyvybei, turtingosios tautos gali geriau suprasti neturtingųjų tautų poreikius, išvengti milžiniškų ekonominių bei intelektualinių išteklių švaistymo savo piliečių egoistiniams troškimams tenkinti ir paskatinti morališkai sveiką ir solidarią gamybą, gerbiančią kiekvienos tautos ir kiekvieno žmogaus pagrindinę teisę į gyvybę.

29. Šiandieniam gyvenimui būdingas dar vienas aspektas, artimai susijęs su vystymusi, – *teisės į religijos laisvę* neigimas. Galvoje turiu ne tik kovas ir konfliktus, pasaulyje vis dar kylančius religiniais sumetimais, net ir pripažįstant, jog religija kartais tėra dangstomi tokie motyvai kaip valdžios ir turto troškimas. Šiandien iš tikrųjų dažnai žudoma šventuoju Dievo vardu – tai nekart mano pirmtakas Jonas Paulius II ir aš viešai esame pabrėžę ir pasmerkę (68). Bet koks smurtas stabdo autentišką vystymąsi ir trukdo tautoms pasiekti didesnę socialinę-ekonominę ir dvasinę gerovę. Tai ypač taikytina fundamentalistinio pobūdžio terorizmui (69), nešančiam kančias, griūtį ir mirtį, užkertančiam kelią dialogui tarp tautų ir nuo taikių bei civilinių užduočių atitraukiančiam didžiules lėšas. Tačiau sykiu pridurta, kad, be religinio fanatizmo, kai kuriose srityse trukdančio įgyvendinti teisę į religijos laisvę, tautų vystymosi poreikiams daugelyje šalių taip pat prieštarauja planingas religinio abejingumo ar praktinio ateizmo skatinimas, atimantis iš tautų jų dvasinius ir žmogiškus turtus. *Žmogaus tikrojo vystymosi laidas yra Dievas*, nes, sukurdamas žmogų pagal savo paveikslą, jis padėjo pagrindą jo transcendentiniam kilnumui bei maitina jo pamatinį troškimą „būti daugiau“. Žmogus yra ne koks nors pasiklydęs atomas atsitiktinėje visoje (70), bet Dievo kūrinys, gavęs iš jo nemirtingą sielą ir jo nuo amžių mylimas. Jei žmogus nebūtų atsitiktinumų ir būtinumo vaisius arba jei savo siekius apribotų siaurų situacijų, kuriose gyvena, horizontu, jei visa nebūtų istorija ir kultūra, o žmogui nebūtų būdinga prigimtis, kuriai skirta pereiti į antgamtinį gyvenimą, tuomet būtų galima kalbėti apie augimą ar evoliuciją, bet ne apie vystymąsi. Mokydama praktinio ateizmo, jį skatindama ar įgyvendindama, valstybė iš savo piliečių atima moralinę ir dvasinę jėgą, būtiną visapusiškam žmogaus vystymuisi, ir trukdo jiems žengti pirmyn nauju dinamišku išpareigojimu dosniau atsiliepiant į dieviškąją meilę (71). Pasitaiko, kad ekonomiškai pažengusios arba kylančios šalys per kultūrinius, komer-

cinus ir politinius santykius tokį žeminantį požiūrį į žmogų bei jo paskirtį eksportuoja į neturtingąsias šalis. Būtent tokią žalą tikrajam vystymuisi daro „perteklinis išsivystymas“ (72), jei yra lydimas „nepakankamo moralinio išsivystymo“ (73).

30. Šioje perspektyvoje žmogaus visapusiško vystymosi tema turi dar platesnę reikšmę: iš jo daugialypių elementų tarpusavio santykių kyla poreikis stengtis, jog *įvairios žmogaus žinojimo plotmės sąveikautų* taip, kad skatintų tikrąjį tautų vystymąsi. Dažnai reiškiamą nuomonę, neva vystymuisi bei atitinkamoms socialinėms-ekonominėms priemonėms pasiekti užtenka vien bendrosios veiklos. Tačiau ši bendroji veikla turi turėti kryptį, nes „bet kuri veikla suponuoja mokymą“ (74). Turint prieš akis problemų sudėtingumą, akivaizdu, kad įvairios disciplinos privalo kryptingai bendradarbiauti. Meilė žinojimo neatmeta, priešingai, ji jo reikalauja, jį skatina ir iš vidaus gaivina. Žinojimas niekada nėra vien intelekto darbo vaisius. Žinojimą, tiesa, galima susiaurinti ligi skaičiavimo ar eksperimento, tačiau jei jis trokšta būti išmintis, gebanti suteikti žmogui kryptį atskleidžiant pagrindinius principus ir jų galutinius tikslus, tuomet jį būtina „pasūdyti“ meilės „druska“. Veikla be žinojimo akla, o žinojimas be meilės nevaisingas. Juk „tas, kuris tikrai myli, moka išradingai atskleisti vargo priežastį, surasti priemonių jam įveikti ir pašalinti“ (75). Prieš mūsų akis atsiveriančių reiškinų akivaizdoje meilė tiesoje pirmučiausia reikalauja pažinti bei suprasti suvokiant ir gerbiant savitą kiekvienos žinojimo srities kompetenciją. Meilė nėra tai, kas priduriama vėliau, savotiškas priedėlis prie įvairių disciplinų jau atlikto darbo, bet nuo pat pradžių veda su jomis dialogą. Meilės pretenzijos neprieštarauja protui. Žmogaus žinojimo nepakanka, ir vien mokslo išvados nerodo kelio žmogaus visapusiško vystymosi link. Visada būtina *peržengti* tas ribas – šito reikalauja meilė tiesoje (76). Tačiau peržengti ribas nereikia nekreipti dėmesio į proto išvadas ar prieštarauti jo rezultatams. Intelektas ir meilė nėra vienas su kitu nesusiję: *intelektas būna turtingas meilės, o meilė – kupina intelekto*.

31. Tai reiškia, kad moraliniai vertinimai ir mokslinis tyrinėjimas privalo augti išvien ir meilė turi gaivinti jų darnią tarpdisciplininę visumą, kurią sudaro vienybė ir skirtybė. Taip žvelgiant, Bažnyčios socialinis mokymas, kuriam būdingas „*svarbus tarpdisciplininis matmuo*“ (77), gali atlikti itin svarbią funkciją. Tikėjimui, teologijai, metafizikai ir mokslams jis leidžia surasti savo vietą bendradarbiavimo tarnaujant žmogui plotmėje. Būtent šitaip Bažnyčios socialinis mokymas įgyvendina savą išmintimi besiremiantį matmenį. Popiežius Paulius VI aiškiai suvokė, jog nepakankamą vystymąsi, be kita ko, lemia išminties, apmąstymo stygius, stoka mąstymo, gebančio parengti kryptį teikiančią sintezę (78), kuriai

reikia „aiškaus ekonominių, socialinių, kultūrinių ir dvasinių aspektų supratimo“ (79). Perdėtas žinojimo skirstymas į dalykinę sritį (80), humanitarinių mokslų užsisklendimas nuo metafizikos (81), sunkus mokslų dialogas su teologija kenkia ne tik žinojimo, bet ir tautų vystymuisi, nes tada nebematoma visos žmogaus gerovės ir įvairių jai būdingų matmenų. Norint tinkamai pasverti visus vystymosi ir socialinių-ekonominių problemų sprendimo elementus, būtina išplėsti „mūsų proto sąvoką ir vartoseną“ (82).

32. Didelės naujybės, kuriomis šiandien išsiskiria visu-
minis tautų vystymosi vaizdas, daugeliu atvejų reikalauja *naujų sprendimų*. Jų ieškotina paisant kiekvienai tikrovės sričiai būdingų dėsnių ir vadovaujantis visapusišku požiūriu į žmogų – požiūriu, atspindinčiu įvairius žmogaus aspektus, atsiveriančius meilės nuskaidrintam žvilgsniui. Tada bus įmanoma atrasti nepakartojamas sutaptis ir konkrečias sprendimo galimybes, neatsisakant jokio svarbiausio žmogiškojo gyvenimo matmens.

Asmens kilnumas ir teisingumas reikalauja, kad ekonominiai sprendimai – ypač šiandien – perdėtai ir morališkai nepriimtinais nepadidintų skirtumų turto lygmeniu (83) ir kad *prioritetiniu toliau būtų tikslas* visiems atverti prieitį prie darbo ir stengtis išlaikyti galimybę dirbti. Turint tai galvoje, tam irgi reikia „ekonominio proto“. Sistemos nulemtas nelygybės didėjimas tarp šalies visuomeninių grupių ir įvairių šalių gyventojų bei didžiulis santykinio skurdo augimas ne tik ardo visuomeninį audinį ir taip kelia pavojų demokratijai. Tai neigiamai atsiliepia ir ekonomikos plotmei, mat tada vis labiau menksta „visuomeninis kapitalas“ ir pakertami visi pasitikėjimu, patikimumu ir taisyklių laikymusi besiremiantys santykiai, būtini bet kokiam piliečių bendram gyvenimui.

Be to, ekonomikos mokslas teigia, kad struktūrinė nesaugumo situacija duoda pradžią elgsenoms, stabdančioms gamybą ir švaistančioms žmogiškuosius išteklius, nes tada darbėmys, užuot plėtojęs kūrybiškumą, linksta pasyviai paklusti automatiniams mechanizmomams. Čia ekonomikos mokslas ir moralinis vertinimas irgi sutaria. *Žmogiškoji kaina visada yra ir ekonominė kaina*, o ekonominiai sutrikimai visuomet pareikalauja ir žmogiškosios kainos.

Taip pat primintina, kad kultūrų apribojimas technologiniu matmeniu, net jei trumpalaikėje perspektyvoje ir duotų naudos, galiausiai imtų trukdyti vienai kitą praturtinti ir dinamiškai bendradarbiauti. Priimant ekonominius ar sociologinius sprendimus svarbu skirti trumpalaikę ir ilgalaikę perspektyvą. Darbuotojų teisinės apsaugos ar pelno perskirstymo mechanizmų sumažinimas, kad šalis galėtų sėkmingiau konkuruoti

tarptautinėje rinkoje, ilgalaikiam vystymuisi užkerta kelią. Todėl trumpalaikės, kartais per daug į artimą ateitį orientuotos ekonomikos tendencijų padarinius žmonėms būtina rūpestingai pasverti. Šitai reikalauja „iš naujo ir giliau apmąstyti ekonomikos ir jos tikslų prasmę“ (84) ir iš pagrindų bei toliaregiškai peržiūrėti vystymosi modelį, siekiant pašalinti jo sutrikimus bei nukrypimus. Tiesą sakant, tai daryti verčia ekologinė mūsų planetos sveikata ir būtinybė, kylanti iš kultūrinės ir moralinės žmogaus krizės, kurios simptomai jau seniai regimi visame pasaulyje.

33. Prabėgus daugiau negu keturiasdešimt metų nuo enciklikos *Populorum progressio* paskelbimo, jos pagrindinė tema, būtent pažanga, *kaip ir anksčiau tebėra atvira problema*, paaštrinta dabartinės ekonominės bei finansinės krizės ir dėl to tapusi dar primygtinesne. Net jei kai kurie žemės regionai, anksčiau kamuoti skurdo, išpūdingai ekonomiškai paaugo ir jų dalis pasaulinėje gamyboje padidėjo, kitas sritis tebeženklina vargas, palyginti su būdingu popiežiaus Pauliaus VI laikams, o kai kada net ir dar didesnis. Iškalbinga, jog kai kurios tokios padėties priežastys jau nurodytos *Populorum progressio*, kaip antai ekonomiškai pažengusių šalių nustatyti dideli muitai, vis dar trukdantys neturtingųjų šalių gaminiam pasiekti turtingųjų šalių rinką. Kitos enciklikoje minimos priežastys išryškėjo dar labiau. Tai pasakytina apie tuo metu spėjamai besirutuliojusio dekolonizacijos proceso vertinimą. Popiežius Paulius VI troško, kad tai vyktų autonomiškai, laisvai ir taikiai. Po 40 metų tenka pripažinti, kad dekolonizacijos eiga buvo labai sunki – tiek dėl naujų kolonializmo ir priklausomybės nuo senųjų bei naujų hegemoninių šalių formų, tiek ir smarkiai stokoiant atsakomybės pačiose nepriklausomomis tapusiosiose šalyse.

Pagrindinė naujybė buvo *pasaulinis tarpusavio priklausomybės proveržis*, šiandien visuotinai pavadintas „globalizacija“. Popiežius Paulius VI globalizaciją iš dalies numatė, tačiau jos mastai bei veržlumas stebėtini. Prasidejęs ekonomiškai pažengusiose šalyse, šis procesas – tai atitiko jo prigimtį – įtraukė visas ekonomikas. Tai pagrindinė priežastis, leidusi ištisiems regionams įveikti atsilikimą ir duodanti didžiulių galimybių. Tačiau, nevadovaujamas meilės tiesoje, šis pasaulinis postūmis gali pridaryti negirdėtos žalos ir iš naujo suskaldyti žmoniją. Todėl meilė ir tiesa kelia mums visiškai naują ir kūrybišką, tikrai labai plačią ir sudėtingą užduotį – *išplėsti protą ir padaryti jį gebantį pažinti bei valdyti šiuos išpūdingus dinaminis procesus*, gaivinant juos „meilės kultūra“, kurios sėklų Dievas pasėjo kiekvienoje tautoje ir kultūroje.

(*Tęsinys kitame numeryje*)

Nuorodos

- (1) Plg. Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio* (1967 03 26), 22: AAS 59 (1967), 268; Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, 69.
- (2) Kreipimasis Vystymosi dienos proga (1968 08 23): AAS 60 (1968), 626–627.
- (3) Plg. Jonas Paulius II. Žinia 2002 metų Pasaulinės taikos dienos proga: AAS 94 (2002), 132–140.
- (4) Plg. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, 26.
- (5) Plg. Jonas XXIII. Enciklika *Pacem in terris* (1963 04 11): AAS 55 (1963), 268–270.
- (6) Plg. ten pat, 16: *op. cit.*, 265.
- (7) Plg. ten pat, 82: *op. cit.*, 297.
- (8) Ten pat, 42: *op. cit.*, 278.
- (9) Ten pat, 20: *op. cit.*, 267.
- (10) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, 36; Paulius VI. Apaštališkasis laiškas *Octogesima adveniens* (1971 05 14), 4: AAS 63 (1971), 403–404; Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus* (1991 05 01), 43: AAS 83 (1991), 847.
- (11) Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 13: *op. cit.*, 263–264.
- (12) Plg. Popiežiškoji teisingumo ir taikos taryba. Bažnyčios socialinio mokymo santrauka, 76.
- (13) Plg. Benediktas XVI. Kreipimasis pradedant Lotynų Amerikos ir Karibų jūros regiono vyskupų konferencijų 5-ąją generalinę konferenciją (2007 05 13): *Insegnamenti* III, 1 (2007), 854–870.
- (14) Plg. 3–5: *op. cit.*, 258–260.
- (15) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Sollicitudo rei socialis* (1987 12 30), 6–7: AAS 80 (1988), 517–519.
- (16) Plg. Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 14: *op. cit.*, 264.
- (17) Benediktas XVI. Enciklika *Deus caritas est* (2005 12 25), 18: AAS 98 (2006), 232.
- (18) Ten pat, 6: *op. cit.*, 222.
- (19) Plg. Benediktas XVI. Kreipimasis į Romos kūrį per Kalėdų priėmimą (2005 12 22): *Insegnamenti* I (2005), 1023–1032.
- (20) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 3: *op. cit.*, 515.
- (21) Plg. ten pat, 1: *op. cit.*, 513–514.
- (22) Plg. ten pat, 3: *op. cit.*, 515.
- (23) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Laborem exercens* (1981 09 14), 3: AAS 73 (1981), 583–584.
- (24) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*, 3: *op. cit.*, 794–796.
- (25) Plg. Enciklika *Populorum progressio*, 3: *op. cit.*, 258.
- (26) Plg. ten pat, 34: *op. cit.*, 274.
- (27) Plg. 8–9: AAS 60 (1968), 485–487; Benediktas XVI. Kreipimasis į Popiežiškojo Laterano universiteto tarptautinio kongreso enciklikos *Humane vitae* keturiasdešimtmečio proga dalyviui (2008 05 10): *Insegnamenti* IV, 1 (2008), 753–756.
- (28) Plg. Enciklika *Evangelium vitae* (1995 03 25), 93: AAS 87 (1995), 507–508.
- (29) Ten pat, 101: *op. cit.*, 516–518.
- (30) 29: AAS 68 (1976), 25.
- (31) Ten pat, 31: *op. cit.*, 26.
- (32) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*, 5, 54: *op. cit.*, 799, 859–860.
- (33) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 41: *op. cit.*, 570–572.
- (34) 15: *op. cit.*, 491.
- (35) Plg. ten pat, 2: *op. cit.*, 258; Leonas XIII. Enciklika *Rerum novarum* (1981 05 15): *Leonis XIII P. M. Acta*, XI, Romae 1892, 97–144; Jonas Paulius II. Enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 8: *op. cit.*, 519–520; Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*, 5: *op. cit.*, 799.
- (36) Plg. Enciklika *Populorum progressio*, 2, 13: *op. cit.*, 258, 263–264.
- (37) Ten pat, 42: *op. cit.*, 278.
- (38) Ten pat, 11: *op. cit.*, 262; Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*, 25: *op. cit.*, 822–824.
- (39) Enciklika *Populorum progressio*, 15: *op. cit.*, 265.
- (40) Ten pat, 3: *op. cit.*, 258.
- (41) Ten pat, 6: *op. cit.*, 260.
- (42) Ten pat, 14: *op. cit.*, 264.
- (43) Ten pat; plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*, 53–62: *op. cit.*, 859–867; Jonas Paulius II. Enciklika *Redemptor hominis* (1979 03 04), 13–14: AAS 71 (1979), 282–286.
- (44) Plg. Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 12: *op. cit.*, 262–263.
- (45) Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, 22.
- (46) Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 13: *op. cit.*, 263–264.
- (47) Plg. Benediktas XVI. Kreipimasis į Bažnyčios Italijoje 4-ojo nacionalinio kongreso dalyviui (2006 10 19): *Insegnamenti* II, 2 (2006), 465–477.
- (48) Plg. Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 16: *op. cit.*, 265.

- (49) Ten pat.
- (50) Benediktas XVI. Kreipimasis į jaunuolius Barangaroo mole (Sidnėjus, 2008 07 17): *L'Osservatore Romano*, 2008 m. liepos 18 d., p. 8.
- (51) Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 20: *op. cit.*, 267.
- (52) Ten pat, 66: *op. cit.*, 289–290.
- (53) Ten pat, 21: *op. cit.*, 267–268.
- (54) 3, 29, 32: *op. cit.*, 258, 272, 273.
- (55) Plg. Enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 28: *op. cit.*, 548–550.
- (56) Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 9: *op. cit.*, 261–262.
- (57) Plg. Enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 20: *op. cit.*, 536–537.
- (58) Plg. *Centesimus annus*, 22–29: *op. cit.*, 819–830.
- (59) Plg. 23, 33: *op. cit.*, 268–269, 273–274.
- (60) Plg. *op. cit.*, 135.
- (61) Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, 63.
- (62) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*, 24: *op. cit.*, 821–822.
- (63) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Veritatis splendor* (1993 08 06), 33, 46, 51: AAS 85 (1993), 1160, 1169–1171, 1174–1175; Jonas Paulius II. Kreipimasis į Jungtinių Tautų generalinę asamblėją JTO įsteigimo 50-ųjų metinių proga (1995 10 05), 3: *Insegnamenti XVIII*, 2 (1995), 732–733.
- (64) Plg. Enciklika *Populorum progressio*, 47: *op. cit.*, 280–281; Jonas Paulius II. Enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 42: *op. cit.*, 572–574.
- (65) Plg. Benediktas XVI. Žinia 2007 m. Pasaulinės mitybos dienos proga: AAS 99 (2007), 933–935.
- (66) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Evangelium vitae*, 18, 59, 63, 64: *op. cit.*, 419–421, 467–468, 472–475.
- (67) Plg. Benediktas XVI. Žinia 2007 m. Pasaulinės taikos dienos proga, 5: *Insegnamenti II*, 2 (2006), 778.
- (68) Plg. Jonas Paulius II. Žinia 2002 m. Pasaulinės taikos dienos proga, 4–7, 12–15: AAS 94 (2002), 134–136, 138–140; Jonas Paulius II. Žinia 2004 m. Pasaulinės taikos dienos proga, 8: AAS 96 (2004), 119; Jonas Paulius II. Žinia 2005 m. Pasaulinės taikos dienos proga, 4: AAS 97 (2005), 177–178; Benediktas XVI. Žinia 2006 m. Pasaulinės taikos dienos proga, 9–10: AAS 98 (2006), 60–61; Benediktas XVI. Žinia 2007 m. Pasaulinės taikos dienos proga, 5, 14: *op. cit.*, 778, 782–783.
- (69) Plg. Jonas Paulius II. Žinia 2002 m. Pasaulinės taikos dienos proga, 6: *op. cit.*, 135; Benediktas XVI. Žinia 2006 m. Pasaulinės taikos dienos proga, 9–10: *op. cit.*, 60–61.
- (70) Plg. Benediktas XVI. Homilija per šv. Mišias Regensburgo *Islinger Feld* (2006 09 12): *Insegnamenti II*, 2 (2006), 252–256.
- (71) Plg. Benediktas XVI. Enciklika *Deus caritas est*, 1: *op. cit.*, 217–218.
- (72) Jonas Paulius II. Enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 19: *op. cit.*, 266–267.
- (73) Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 19: *op. cit.*, 266–267.
- (74) Ten pat, 39: *op. cit.*, 276–277.
- (75) Ten pat, 75: *op. cit.*, 293–294.
- (76) Plg. Benediktas XVI. Enciklika *Deus caritas est*, 28: *op. cit.*, 238–240.
- (77) Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*, 59: *op. cit.*, 864.
- (78) Plg. Enciklika *Populorum progressio*, 40, 85: *op. cit.*, 277, 298–299.
- (79) Ten pat, 13: *op. cit.*, 263–264.
- (80) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Fides et ratio* (1998 09 14), 85: AAS 91 (1999), 72–73.
- (81) Plg. ten pat, 83: *op. cit.*, 70–71.
- (82) Benediktas XVI. Paskaita Regensburgo universite (2006 09 12): *Insegnamenti II*, 2 (2006), 265.
- (83) Plg. Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 33: *op. cit.*, 273–274.
- (84) Jonas Paulius II. Žinia 2000 m. Pasaulinės taikos dienos proga, 15: AAS 92 (2000), 366.

Šventimai Šiaulių vyskupijoje

Birželio 28 d. Šv. Petro ir Pauliaus katedroje vyskupas Eugenijus Bartulis suteikė kunigystės šventimus diakonui **Vidmantui Kapučinskui** (gim. 1983 m.) ir diakonui **Mariui Dygliui** (gim. 1983 m.), diakonato šventimus klierikui **Dariui Valančiui** ir klierikui **Sauliui Sausdravui**. -Š-

Kunigų paskyrimai

Šiaulių vyskupijoje

Pakapės ir Kiaunorių parapijų klebonas kunigas **Jonas Bagdonas** paskirtas naujai įsteigtos Rėkyvos Šv. Juozapo Darbininko parapijos klebonu.

Kun. **Mindaugas Grigalius** atleistas iš Pociūnėlių Šv. Jono Krikštytojo ir Palonų Dievo Apvaizdos parapijų klebono pareigų ir išsiųstas studijuoti liturgijos į Popiežiškąjį šv. Anzelmo universitetą Romoje.

Kun. **Marius Dyglys** paskirtas Pociūnėlių Šv. Jono Krikštytojo ir Palonų Dievo Apvaizdos parapijų klebonu.

Kun. **Vidmantas Kapučinskas** paskirtas Šiaulių Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijos vikaru.

Diak. **Darius Valančius** pastoracinę praktiką atlikti paskirtas į Jonišio Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapiją.

Diak. **Saulius Sausdravas** pastoracinę praktiką atlikti paskirtas į Radviliškio Švč. M. Marijos Gimimo parapiją.

-Š-

Kaišiadorių vyskupijoje

Kun. dek. **Kęstutis Kazlauskas**, Molėtų parapijos klebonas, paskirtas aptarnauti Stirnių parapiją.

Kun. dek. **Leonas Klimas**, Širvintų parapijos klebonas, paskirtas aptarnauti Šešuolėlių ir Zibalų parapijas.

Kun. **Antanas Jasionis** paskirtas Kiauklių parapijos klebonu.

Kun. **Vytas Bučinskas** paskirtas Bagaslaviškio parapijos klebonu ir aptarnauti Krikštėnų parapiją.

Kun. **Povilas Stankevičius** paskirtas Inturkės parapijos administratoriumi.

Apaštališkasis nuncijus susitiko su Lietuvos prezidente

Liepos 24 d. rytą naująją Lietuvos prezidentę Dalią Grybauskaitę aplankė apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi. Kaip informuoja Prezidentūros spaudos tarnyba, nuncijus, sveikindamas prezidentę, pradėjusią eiti Respublikos vadovės pareigas, pabrėžė, jog „geras prezidentas – tai palaima šaliai“.

Susitikimo metu kalbėta apie nelengvą ekonominę situaciją Lietuvoje ir Bažnyčios vaidmenį valstybės gyvenime bei teikiant pagalbą žmonėms. Atkreipęs dėmesį, kad ekonominė krizė lėmė žmonių pastangas ieškoti geresnio gyvenimo svetur ir palikti savo šalį, arkivyskupas Bonazzi pabrėžė, jog nuo to labai kenčia ir patys išvažiuojantieji, ir jų šeimos. Todėl, apaštališkojo nuncijaus įsitikinimu, būtina parama tokiems žmonėms ir jų artimiesiems. Prezidentė pritarė, kad šio sunkmečio sąlygomis ypač svarbus Bažnyčios vaidmuo padedant šiuos sunkumus išgyventi. Valstybės vadovė padėkojo arkivyskupui už Bažnyčios jautrumą kenčiantiesiems, už jos humanitarinę pagalbą visiems, kam jos reikia.

Susitikime taip pat aptartas šių metų spalio mėnesį numatomas visų Lietuvoje reziduojančių ambasadorių susitikimas su prezidente. Šv. Sosto atstovas tradiciškai yra ir Lietuvoje akredituoto diplomatinio korpuso dekanas.

Arkivyskupas Luigi Bonazzi apaštališkuoju nuncijumi Lietuvoje ir Estijoje buvo paskirtas šių metų kovo 14 dieną. Kovo 25-ąją jis buvo paskirtas ir nuncijumi Latvijoje. Popiežiaus atstovo Lietuvoje pareigas oficialiai pradėjo eiti gegužės 20 d., įteikęs skiriamuosius raštus prezidentui Valdui Adamkui. Italas arkivyskupas Luigi Bonazzi yra ketvirtasis popiežiaus atstovas Lietuvoje po nepriklausomybės atkūrimo. Pirmasis, pareigas pradėjęs eiti 1991 metų spalį, buvo ispanas arkivyskupas Justo Mullor Garcia; po jo popiežiui Lietuvoje atstovavo vokiečių arkivyskupas Erwinas Josefas Enderis; trečiasis nuncijus Lietuvoje buvo šveicaras arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbriggenas. Pabrėžtina, kad per visą sovietinę Lietuvos okupaciją nebuvo nutrukę 1922 metais užmegzti Šventojo Sosto ir Lietuvos Respublikos diplomatiniai santykiai. Nors komunistų valdymo metais Lietuvoje negalėjo veikti apaštališkoji nunciatūra, Lietuvos atstovybė prie Šventojo Sosto nebuvo nutraukusi veiklos per visą okupacijos laikotarpį. -vr-

Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai

Liepos 2-ąją, pirmąją Didžiųjų Žemaičių Kalvarijos atlaidų dieną, bazilika, kaip visada, buvo pilna tikinčiųjų, daugiausia iš Akmenės ir kitų dekanatų maldininkų. Tuo džiaugdamsis Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ sumos šv. Mišių įžangoje, priminė, kad ši diena skirta maldoms už žemdirbius bei blaivią Tėvynę. Po šv. Mišių eita tradicinė procesija Kryžiaus keliu. Per pamokslą ganytojas gretino kunigo ir žemdirbio tarnystę. „Evangeliijoje Kristus kalba apie sėjėją, kuris beria į dirvą grūdą. Kunigai turi būti sėjėjai, beriantys į žmonių širdis Dievo žodžio ir malonės grūdą. Jėzus kalba apie kunigus kaip ganytojus, kurie eina ieškoti vienos avelės palikę kitas devyniasdešimt devynias“, – sakė vyskupas.

Liepos 3 d. į Žemaičių Kalvariją rinkosi policijos pareigūnai ir politikai. Sumos šv. Mišias kartu su Telšių vyskupijos ganytoju aukojo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila. Per pamokslą jis sakė: „Paprastai, girdėdami kažką apie teisėtvarką, net nesusimąstome, kas būtų, jei neturėtume policijos, teismų, įstatymų. Kiek prievartos, visokiausių rūšių nusikaltimų, kiek neteisingumo būtų mūsų gyvenime. Tiesiog sunku net įsivaizduoti, koks žiaurus ir netgi baisus būtų žmonių gyvenimas. Blogis ir prievarta, ko gero, viešpatautų visose srityse. Kad taip nėra mūsų kasdienybėje, šiandien turime būti dėkingi visiems, kurie palaiko tvarką, pagal savo galimybes siekia teisingumo visuomenėje.“ Po šv. Mišių sekė tradicinė procesija Kalvarijos kalnais.

Liepos 4 d. Žemaičių Kalvarijos šventovėje melstasi už jaunimą. Tą dieną į Žemaičių Kalvariją atvyko didelis būrys Tauragės dekanato jaunimo ir maldininkų. Pagrindines sumos šv. Mišias koncelebravo ir Kristaus kančios kelio procesijoje dalyvavo Šiaulių vyskupijos ganytojas Eugenijus Bartulis. Sakydamas pamokslą, jis ragino melstis už jaunus šeimas, nes jaunas žmogus visuomet susiduria su didesniais ir nepatirtais gyvenimo išbandymais. Po pietų gerokai apniukusį ir lietingą orą vakare pakeitė saulė ir jaunimo, besirenkančio į Žemaičių Kalvarijos baziliką vakarinėms šv. Mišioms, šurmulyš. Jas koncelebravęs Telšių vyskupijos ganytojas Jonas Boruta SJ džiaugėsi tradiciškai kasmet susirenkančiu vis gausėniu būriu jaunų žmonių. Vyskupas kalbėjo apie mūsų dvasią kaustančią baime, liūdesį ar pyktį. Ganytojas prisiminė vienoje rusų rašytojo M. Gorkio knygoje aprašomą šeimą, kurioje nuolat kildavo barniai, nesutarimai ir girtavimai. Tačiau šeštadieniais visi išeidavę į cerkvę. Knygos autorius aprašo, kaip vis dėlto tie girtuokliai ir mušeikos, grįžę iš cerkvės, pasikeisdavę. Tą vakarą po pamaldų jie valgydavę linksmesni, mandagesni, o svarbiausia, ši būsena „neatvėsdavusi“ iki pirmadienio. Baigdamas šv. Mišias vyskupas sakė, jog svarbiausia yra tikėjimas. Net tuomet, kai nesiseka, nes Dievą mylintiems viskas išeina į gera. Jaunimas po vakarinių šv. Mišių rikiavosi procesijai į Kryžiaus kelio kalnus.

Liepos 5 d. melstasi už šeimas ir parapines bendruomenes. Sumos šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ. Po šių šv. Mišių arkivyskupas dalyvavo iškilmingoje Kryžiaus kelio procesijoje, o nepajėgiantys ar negalintys šį Kryžiaus kelią kartu su Telšių vyskupijos ganytoju Jonu Boruta SJ galėjo eiti Žemaičių Kalvarijos bazilikoje. Per pamokslą arkiv. S. Tamkevičius, priminęs tikintiesiems Lietuvos vardo atsiradimo istoriją, sakė, jog per pirmąjį tūkstantmetį Lietuva išgyveno didelius išbandymus – karus, badmečius ir okupacijas. Nušurmuliavus Lietuvos tūkstantmečio renginiams, ar neiškils pavojus, kad mes taip ir liksime nesuvokę, kas tame tūkstantmetyje buvo reikšmingiausias ir iš ko turėtume semtis šviesos bei jėgų, kad antrasis tūkstantmetis mums būtų dar palaimingesnis. Arkivyskupas priminė įžanginius Telšių vyskupijos ganytojo pasakytus žodžius, jog viskas priklauso nuo šeimos ir parapijos bendruomenės, ir didžius darbus žmogus gali padaryti tik turėdamas ramstį: Bažnyčią ir parapiją. „Turime saugoti sekmadienį ir švęsti Mišias, o ne dirbti darbus. Melskimės, kad neiškeistume sekmadienio į nieką kitą. Kas išsaugos sekmadienį, tas išsaugos viską“, – tokiais žodžiais baigė pamokslą arkiv. Sigitas Tamkevičius SJ.

Liepos 6 d. į Žemaičių Kalvariją atvykę maldininkai raginti melstis už krikščionišką Lietuvos dabartį ir ateitį. Pagrindines – sumos šv. Mišias kartu su Telšių vyskupijos ganytoju aukojo ir Vilkaviškio vyskupas emeritas Juozas Preikšas. Po šv. Mišių tikintieji, nepabūgę apniukusio dangaus ir pasitikintys savo fizinėmis jėgomis, galėjo apmąstyti Kristaus kančią eidami Kryžiaus keliu. „Sveikinu visus atvykusius į šią Žemaitijos šventovę. Čia mus sukviētė Švč. Mergelė Marija – Krikščioniškų Šeimų Karalienė. Ji kreipiasi į mus, prašydama paminėti Lietuvos vardo tūkstantmetį ir pasimelsti už krikščionišką tautos dabartį bei jos ateitį“, – taip sumos šv. Mišių metu Žemaičių Kalvarijos bazilikoje susirinkusius maldininkus pasveikino vyskupas emeritas Juozas Preikšas, toliau trumpai primindamas Lietuvos vardo atsiradimo istoriją ir ragindamas apmąstyti Gerosios Naujienos kelią į mūsų kraštą, įvertinti Evangelijos vietą šiandienėje visuomenėje ir priiimti atsakomybę už jos likimą ateityje. Kiekvienas tikintysis privalo nepamiršti, kad šv. Brunonas savo gyvybę paaukojo už Evangeliją. Todėl mes turime ją liudyti ir savo gyvenimu.

Liepos 7 d. Žemaičių Kalvarijoje melstasi už Caritas ir medicinos darbuotojus, Maltos ordiną bei lignonius. Nemažas būrys tikinčiųjų ir dvasininkų tą dieną atvyko iš Telšių dekanato. Sumos šv. Mišias celebravo Telšių vyskupas Jonas

Kun. **Algimantas Baltuškonis**, Giedraičių parapijos klebonas, paskirtas aptarnauti Bijutiškio parapiją.

Kun. **Jurgis Kazlauskas**, Saldutiškio parapijos administratorius, paskirtas aptarnauti Labanoro parapiją.

Kun. **Anton Zavalskij** paskirtas Giedraičių parapijos vikaru.

Kun. **Nikolajus Novickis** išleistas pastoraciniam darbui į Odesos–Simferopolio vyskupiją Ukrainoje. –Š–

Nauja parapija

Birželio 29 d. Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis įsteigė Rėkyvos parapiją ir suteikė jai Šv. Juozapo Darbininko titulą. Rėkyvos Šv. Juozapo Darbininko parapija ribojasi su Kairių, Pakapės ir Šiaulių Šv. Jurgio parapijomis. –Š–

Maisto paketai nepasiturintiems

Lietuvos Caritas organizacija, vykdydama Maisto iš intervencinių atsargų tiekimo labiausiai nepasiturintiems asmenims (MIATLNA) programą, liepos mėnesį maisto produktus išdaliavo 279 651 asmeniui. Maisto paketai sudarė miltinis mišinys blynams (kai kuriems rajonams kvietiniai miltai), saldintas sutirštintas pienas, perlinės kruopos (kai kuriems rajonams trijų grūdų dribsniai), trijų grūdų dribsniai, ryžiai ir cukrus.

Šiomet pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatytą kriterijų paramą maisto produktais šešis kartus per metus gali gauti asmenys, kurių pajamos neviršija 1,5 LR Vyriausybės patvirtintų valstybės remiamų pajamų dydžio, t. y. 525 Lt per mėnesį. Šiais metais produktus iš intervencinių atsargų numatoma dalyti šešis kartus – vasario, kovo, gegužės, liepos, rugsėjo, lapkričio mėnesį.

Žmonių, pageidaujančių gauti paramą maisto produktais, nuolat daugėja. Vasario mėnesį, t. y., pirmojo dalijimo metu, maisto produktais Lietuvos Caritas parėmė 181 332 varguolius, šį mėnesį paramą gaus 54 proc. daugiau vargstančiųjų.

Maisto iš intervencinių atsargų tiekimo labiausiai nepasiturintiems asmenims (MIATLNA) programa Lietuvoje vykdoma nuo 2005 m. Pagal šią programą Vyriausybės lėšomis nupirkti maisto produktai iš ES intervencinių atsargų pagal ES galiojančią tvarką nepasiturintiems išdalijami per Lietuvos *Caritas*, Raudonojo kryžiaus draugiją ir Labdaros paramos fondą „Maisto bankas“. Apie 70 proc. MIATLNA programos pagal apimamą Lietuvos teritorijos plotą ir aptarnaujamų žmonių skaičių įgyvendina Lietuvos *Caritas* bendradarbiai ir savanoriai. -Ici-

Maitinti buvę nuteistieji

Lietuvos *Caritas* projekto „Kalinių globa ir reintegracija“ koordinatoriaus Vytauto Ilevičiaus ir savanorės Elvyros Grabnickienės iniciatyva liepos mėnesį nemokamai maitinti iš įkalinimo įstaigų išėję asmenys. Vienuolikos savanorių dėka iš įvairių rėmėjų per dieną būdavo apie 32 kg maisto produktų, iš kurių kelios savanorės virėjos kasdien virė pietus atskirtyje gyvenantiems ir iš įkalinimo įstaigų grįžusiems vyrams (30 žmonių). Lietuvos *Caritas* projekto „Kalinių globa ir reintegracija“ koordinatoriaus teigimu, Dienos centro lankytojai pradėti maitinti *Caritas* labdaros valgyklos, įsikūrusios Partizanų g. 5, darbuotojams išėjus vasaros atostogų. Projekto „Kalinių globa ir reintegracija“ koordinatorius Vytautas Ilevičius drauge su Lietuvos *Caritas* administracija dėkoja rėmėjams ir savanoriams, prisidėjusiems prie nemokamų pietų organizavimo: Elvyrai Grabnickienei, Genutei Kepežinskienei, Janinai Grikaitienei, Alionai Ovčnikovai, Gražinai Aleksaitienei, Adai Jukavičiūtei, Irmai Zabulionienei, Zinai Gylienei, Aldonai Medelinskienei, Olgai Leonavičienei, Jolantai Žukaitei. -Ici-

Rožinio draugijos jubiliejus

Liepos 3–5 d. Panevėžio šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijoje švęstas Panevėžio gyvojo rožinio draugijos atkūrimo 30 metų jubiliejus. Liepos 3-ąją, penktadienį, melstasi už per 30 metų mirusius Gyvojo rožinio narius ir atkūrėjus –

Boruta SJ. Pamokslo metu savo mintimis dalijosi ir po šv. Mišių vykusioje Kryžiaus kelio procesijoje dalyvavo Vilkaviškio vyskupijos generalvikaras mons. teol. dr. Arūnas Poniškaitis.

Liepos 8 d. melstasi už dvasininkus ir kandidatus į šį luomą: prašyta pašaukimų ir kunigų šventumo. Į sumos šv. Mišias, kurias kartu su Telšių vyskupu Jonu Boruta SJ aukojo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, susirinko didelis būrys kunigų ir ministrantų iš įvairių dekanatų. Dėl smarkaus lietaus tądien Kristaus kančios kelio procesija rikiavosi bazilikoje. Po to kai kuriems kunigams Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ teikė paskyrimus į naujas parapijas. Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, per sumos šv. Mišias sakęs pamokslą, šventumą prilygino stebuklui ir teigė, kad šių dienų pasaulyje ypač reikia šventų kunigų ir pašaukimų. Ganytojas priminė, jog šventumo turime siekti kiekvienas iš mūsų.

Liepos 9-oji šiais metais buvo skirta maldoms už kunigų seminarijas. Tikintieji turėjo progą pasiklausti Kaišiadorių vyskupo generalvikaro mons. teol. dr. Algirdo Jurevičiaus pamokslo apie kunigystę kaip ištikimybę Kristui. Po už kunigus aukotų sumos šv. Mišių tradicinė procesija patraukė į Žemaičių Kalvarijos kalnus.

Liepos 10 d. į Žemaičių Kalvarijos šventovę rinkosi katechetai ir švietimo darbuotojai. Sumos šv. Mišias kartu su Telšių vyskupijos ganytoju aukojo Vilniaus arkivyskupijos arkivyskupo augziliaras Juozas Tunaitis. Po šių šv. Mišių vyko procesija Kristaus kančios keliu. Suabejoję savo jėgomis tikintieji galėjo šį Kryžiaus kelią apmaštyti bazilikoje. Po to buvo teikiami kanoniniai siuntimai katechetams. „Kaip atskiras žmogus, taip ir visa žmonių giminė veržiasi vis į pilnesnę šviesą ir gilesnį mokslą. Mes didžiuojamės milžinišku užmoju, kuriuo mokslas žengia pirmyn, giriamės jo pažanga ir vis dėlto netikime, kad mokslas kada nors pasieks ribą, už kurios jau daugiau nebebus ko pažinti. Taigi ir čia riba yra begalybė“, – kalbėjo per pamokslą vyskupas J. Tunaitis. Tęsdamas pažinimo ir ieškojimo mintį, ganytojas sakė, jog Dievas, ateidamas į žemę žmogaus pavidalu, palengvino mūsų ieškojimą. Dievą galima pažinti.

Liepos 11 d. atlaidų dalyviai meldėsi už pašvęstojo gyvenimo narius ir prašė vienuolijoms pašaukimų. Sumos šv. Mišios, kurias kartu su Telšių vyskupijos vyskupu aukojo Vilkaviškio vyskupas emeritas Juozas Žemaitis MIC, buvo tiesiogiai transliuojamos per pirmąją LTV programą. Neišsigandusieji griausmingo perkūno lydimų lietaus debesų ėjo Kryžiaus kelio kalnus. Vyskupas emeritas J. Žemaitis per pamokslą pabrėžė, kad visi, be išimties, esame kviečiami į amžiną vienybę su Dievu, tačiau tarp nesibaigiančių kasdienių rūpesčių užmirštame šį savo tikslą ir stengiamės kuo patogiau įsikurti šioje žemėje. Dievas ir mūsų sielos reikalai dažnai atsiduria paskutinėje vietoje, o kartais jiems ir visai neatsiranda vietos mūsų kasdiniame gyvenime. Todėl išgyvename ne tik ekonominę ir socialinę krizę. Daug labiau šių dienų pasaulis kenčia nuo dvasinės krizės. Homilijos pabaigoje vyskupas kreipėsi į Lietuvos jaunuomenę: „Mielas jaunuoli, jaunuole! Tu kupinas gražiausių svajonių, ateities planų. Gerai įsiklausyk, gal Viešpats ir tave kviečia arčiau jį sekti pašvęstojo gyvenimo keliu. Reikia kilnių tėvų ir motinų, auklėjančių vaikus Dievo garbei ir žmonių gerovei, bet taip pat reikia kilnių ir pasiaukojusių sielų, kurios būtų ženklas savo broliams ir sesėms, kad jie nepaklystų gyvenimo kelyje.“

Paskutiniąją Didžiųjų Žemaičių Kalvarijos atlaidų dieną Telšių vyskupijos ganytojas vysk. J. Boruta SJ nemažam jaunimo būriui suteikė Sutvirtinimo sakramentą. Po to būgno garsas ir varpų aidai pakvietė tikinčiuosius dalyvauti pagrindinėse – sumos šv. Mišiose, kuriose Telšių vyskupijos ganytojas meldėsi už Žemaičių Kalvarijos parapiją. Per pamokslą Telšių ganytojas ragino išvelgti tiesą, kalbėjo apie dvasines gėrybes. „Pasaulio sąrangoje yra du elementai –

visibilia et invisibilia. Tai, kas regima, yra laikina, o kas neregima, – amžina. Jei kunigui pasiseka savo pastoracinėje veikloje įdiegti žmogaus širdin *invisibilia* – pasiaukojimo, meilės, stropumo, santūrumo, šis „neregimas kapitalas“ ištvėrs ilgiau už žmogaus gyvenimą. Jis šį turtą išlaikys ne tik čia, žemėje, jo dalis jis bus ir amžinybėje“, – sakė Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. –kasab-

Palaimintojo Jurgio Matulaičio MIC atleidai

Liepos 11 d., Palaimintojo Jurgio Matulaičio MIC minėjimo aštuondienio išvakarėse, Marijampolės bazilikoje apsilankė devyniolika Varmijos arkivyskupijos maldininkų, pėsčiomis keliaujančių į Aušros Vartus. Piligrimai iš Lenkijos bazilikoje šventė šv. Mišias. Maldininkus pasveikino Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila ir padėjo jiems už tikėjimo liudijimą. Po pietų Marijampolės bazilikos šventoriuje rinkosi jaunimas iš Aukštosios Panemunės, Pakuonio, Vilkaviškio, Kalvarijos, Liubavo, Liudvino, Virbalio, Kauno Pal. Jurgio Matulaičio, Marijampolės parapijų. Vadovaujami kunigo Piotro Vojtonio MIC, Aurimo Galianovo ir tikybos mokytojos Dalios Vičkačkaitės, jaunuoliai ruošėsi tradiciniam piligriminiam žygiui į Lūginę. Po maldos palaiminti parapijos klebono Andriaus Šidlausko MIC, visi iškeliavo. Pal. Jurgio Matulaičio koplyčioje Lūginėje šv. Mišias aukojo ir homiliją pssakė kunigas Piotras Vojtonis MIC, akcentavęs, jog šis piligriminis žygis – tai ėjimas paskui Kristų, ir skatinęs atsisakyti visko, kas trukdo išgirsti Dievo balsą. Šv. Mišiose giedojo jungtinis vaikų ir jaunimo choras iš Gražiškių. Pasibaigus pamaldoms, ir piligrimai, ir atvykę svečiai buvo pavaišinti kareiviška koše. Po vakarienės jaunimas rinkosi koplyčioje.

Į palaimintojo tėviškę susitikti su jaunimu atvykęs vyskupas Rimantas Norvila pasidalijo mintimis apie kunigystės malonę ir jos reikšmę, kalbėjo apie piligrimystę kaip atgaivą dvasiai, linkėjo tokioje ypatingoje vietoje pamąstyti apie savo vidinį gyvenimą, aptarti dvasinius dalykus su savo draugais.

Ses. Evelina Lavronavičiūtė MVS pokalbyje su jaunimu priminė pagrindinę šių iškilnių temą *Viską Kristaus dvasia atgaivinti, perimti, atnaujinti (Užrašai 1910 10 27)*, kalbėjo apie Krikšto, Sutvirtinimo sakramentų, užtarimo maldos reikšmę. Jaunimas dalijosi savo patirtimis keliaujant Dievo link. Po pokalbio dirbta grupelėse, vėliau jaunimas linksminosi vakaronėje, o prieš pat vidurnaktį susibūrė užtarimo maldai ir naktinei Švenčiausiojo Sakramento adoracijai.

Liepos 12-oji, pirmoji Palaimintojo Jurgio Matulaičio MIC atleidų diena, prasiėjo parodos atidarymu Lietuvos prezidento Kazio Griniaus memorialiniame muziejuje. Sveikinimo žodį susirinkusiems tarė muziejaus direktorius V. Grinius. Parapijos klebonas Andrius Šidlauskas pristatė eksponatus, atvežtus iš Romos ir atnaujintus Varšuvos restauracijų dirbtuvėse. Ekspozicijos centre – Marijonų kongregacijos generalinio vyresniojo Jano Mikolajaus Rokoszo dovanota palaimintojo mozaika, pagaminta Vatikano dirbtuvėse, šalia – J. Totoračio ir Pr. Būčio, pal. Jurgio Matulaičio MIC bendražygių, portretai. Taip pat eksponuojami dokumentai, liudijantys vienuolijos atnaujinimo kelią. Be dokumentinės medžiagos parodoje galima pamatyti palaimintojo dešinės kojos ir kairės rankos įtvarus, asmeninius daiktus, liturginius drabužius. Apie patirtus įspūdžius, išgyvenimus prisiliečiant prie palaimintojo asmeninių daiktų, skaitant autentiškus laiškus kalbėjo sesuo Viktorija MVS. Ji paskaitė kelis dar niekur nepublikuotus pal. Jurgio Matulaičio laiškelius, rašytus savo draugui Pr. Būčiui. Viename iš jų autorius užsimena apie savo negalę, nors šiaip apie ją niekur neužsimindavo. Visi eksponuojami palaimintojo daiktai liudija jo gilų tikėjimą ir pasiaukojimą. Vyskupas Juozas Žemaitis MIC, kalbėdamas apie palaimintąjį, prisiminė bendravimą su popiežiumi Jonu Pauliumi II, pasidžiaugęs galįs darbuotis Marijonų vienuolijoje.

šviesaus atminimo Miežiškių kleboną kun. Kostą Balsį ir kun. Kastytį Ramanauską. Kun. Kosto Balsio iniciatyva Rožinio draugija atkurta 1979 m. Kun. Kastytis Ramanauskas rūpinosi draugija iki 1996 m. Pirmąją dieną susirinkę apie 700 Gyvojo rožinio narių drauge giedoja rožinį, po to meldėsi šv. Mišiose.

Liepos 4 d. melstasi už ligonius. Prie bažnyčios šventoriuje paruoštų altorių apmąstyti Garbės slėpiniai. Gyvojo rožinio narės rožių žiedais gražiai išpuošė altorelius, iš savo atsineštų gėlių žiedų išdėliojo šventoriuje Šventosios Dvasios ir Marijos vardo simbolius. Rožinio maldai, einant aplink bažnyčią, ir litanijai vadovavo kun. Regimantas Tubelis, drauge meldėsi apie 800 žmonių. Šv. Mišias aukojo kun. Kęstutis Brilius MIC. Per pamokslą jis kalbėjo apie tai, jog tvirtai bendruomenei susiformuoti reikia 60 metų, ir ragino Panevėžio gyvojo rožinio bendruomenę, nukeliausią pusę kelio – sulaukusią 30 metų, tapti dar stipresnę. Šv. Mišių metu melstasi užtarimo malda ir teiktas Ligonų sakramentas.

Liepos 5-ąją, sekmadienį, melstasi už Panevėžio gyvojo rožinio narius ir visus draugiją globojančius kunigus. Šv. Mišias aukojo vyskupas emeritas Juozas Preikšas. Šv. Mišiose, kaip ir kitomis dienomis, dalyvavo apie 800 žmonių. Po šv. Mišių, skambant giesmei „Marija, Marija“, pasodintas ažuoliukas. Vėliau susirinkusieji klausėsi Šilagalio kaimo muzikantų, maloniai bendravo ir vaišinosi klebono parūpintais saldumynais.

Anot Panevėžio gyvojo rožinio draugijos pirmininkės Nijolės Gylienės, tai vienas iš labiausiai pavykusių draugijos renginių. Tai pastebėjo ir svečiai, atvykę iš Krekenavos, Vadoklių. –lk-

Jaunimo giesmių savaitė

Liepos 6–19 d. Kauno arkivyskupijoje vyko tarptautinis muzikinis projektas SoSiWo – *Sommer Singe Woche*, rengiamas jau daugiau nei 10 metų. Šio projekto kalba – muzika. Iš Kauno ir Vilniaus arkivyskupijų bei iš Vokietijos, Dresdeno–Meisseno vyskupijos, atvykę

trisdešimt jaunuolių, keturiolikai dienų susibūrę į chorą, parengė įvairaus pobūdžio muzikos kūrinių repertuarą.

Liepos 6 d. lankytasi Dainų šventėje. Vokietijos jaunimas susipažino su Vilniaus miestu, dalyvavo atidarant Valdovų rūmus, stebėjo įspūdingą Dainų šventės dalyvių eisena, o vakare dalyvavo Dainų dienoje Vingio parke. Puiki giesmių savaitės pradžia įkvėpė rimtam darbui prieš koncertus. Kitomis dienomis jaunimas daug repetavo, lankėsi Pažaislio vienuolyne, linksminosi su Kauno Jėzuitų gimnazijos folkloro ansambliu ALEVA.

Liepos 10–15 d. repetacijos vyko Šiluvoje, čia aikštėje priešais baziliką liepos 13 d. surengtas pirmasis koncertas, kuriame buvo galima pasiklausyti lietuviškų, vokiškų ir kitų tautų kūrinių. Kitomis dienomis koncertuota Jonavoje, Birštone, Kauno rotušėje kartu su kunigų grupe „Sacerdos“ bei „Quest Rising“.

-kš-

Padėtas kertinis akmuo

Liepos 11 d. surengta simbolinė kertinio akmens padėjimo naujam Kolpingo kolegijos namui Kaune ceremonija. Siekiant išsaugoti atkastus XVI a. rūsių fragmentus, pirmiausia bus atlikti šlaitų būklės stabilumo užtikrinimo darbai. Būsimajame Kolpingo name įsikurs Kolpingo kolegija, čia numatoma organizuoti formalus ir neformalus švietimo įvairaus amžiaus grupėms renginius. Namas bus pritaikytas neįgaliųjų reikmėms. Simbolinėje kertinio akmens padėjimo ceremonijoje dalyvavo Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas, Tarptautinės Kolpingo draugijos sekretorius Hubertas Tintelottas, Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas, Augsburgio vyskupijos Kolpingo švietimo centro vadovas Josef Paulas, *Renovabis* atstovė dr. Angelika Schmähling, svečiai iš Vokietijos ir Liuksemburgo, Kolpingo kolegijos studentai, dėstytojai ir administracija. Šventės metu įteiktos Augsburgio Kolpingo švietimo centro ir Ingolštato (Vokietija) Kolpingo akademijos įsteigtos stipendijos Kolpingo kolegijos

Pirmąją atleidų dieną šv. Mišiose, kurias aukojo vyskupas Juozas Žemaitis MIC, melstasi už jaunimą. Pamaldose giedojo Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios jaunimo choras. Homilijos pradžioje vyskupas Juozas Žemaitis MIC paminėjo, jog šiandien pradedamas iškilmingas Jurgio Matulaičio MIC paskelbimo palaimintuoju 22-ųjų metinių minėjimas, taip pat minimas Evangelinės žinios Lietuvai tūkstantmetis bei Marijonų vienuolijos atnaujinimo 100-osios metinės. Homilijoje buvo apžvelgta marijonų įsikūrimo Lietuvoje istorija, jų veiklos reikšmė krašto kultūriniam gyvenimui. Kalbėdamas apie pirmuosius atnaujintos Marijonų vienuolijos žingsnius vyskupas pabrėžė ypatingą palaimintojo darbą. Palaimintasis Jurgis stengėsi išvelgti Dievo planą, o pats tapti Jo valios vykdytoju. Taigi mes visi turime iš ko imti pavyzdį ir į ką lygiuotis. Šv. Mišių pabaigoje vyko Švenčiausiojo Sakramento adoracija, po to visi susibūrė prie Palaimintojo altoriaus, kur buvo liudijama, kokių palaimintojo Jurgio užtarimu gauta malonių, kaip išgyta iš sunkių ligų. Po liudijimų vyskupas Juozas Žemaitis MIC palaimino naujus votus. Iškilmingos pamaldos baigėsi malda palaimintajam Jurgiui. Po pamaldų tikintieji rinkosi į agapę Marijonų vienuolyno kiemelyje, o vėliau norintieji galėjo aplankyti palaimintojo tėviškę Lūginėje.

Liepos 13 d. gausus būrys tikinčiųjų rinkosi į konferenciją Muncipaliniame dramos teatre. Konferenciją pradėjęs parapijos klebonas Andrius Šidlauskas MIC pasveikino susirinkusiuosius ir paprašė vyskupą Juozą Žemaitį MIC vadovauti maldai. Po maldos žodis buvo suteiktas kunigui iš Latvijos Andris Ševels MIC. Lektorius apžvelgė Marijos kulto pradžią Latvijoje, supažindino klausytojus su Agluonos atsiradimo istorija (šiai šventovei daugiau kaip 200 metų). Kalbėdamas apie Švč. Mergelės Marijos kultą, kunigas teigė, jog visi turime stengtis būti bent truputį panašūs į Mariją. Prelegentas papasakojo istoriją, kaip vienas misionierius, Afrikoje važiuodamas traukiniu skaitė brevijorių. Iš brevijoriaus iškrito Švč. Mergelės Marijos paveikslėlis. Greta sėdėjęs berniukas jį pakėlė ir paklausė, kas toji graži moteris, pavaizduota paveikslėlyje. Misionierius atsakė, kad tai jo Motina. Berniukas dar ilgokai žvelgė čia į paveikslėlį, čia į misionierių ir galiausiai tarė: „O jūs iš tiesų esate panašūs į savo Motiną.“ Iš Švč. Mergelės Marijos galėtume mokytis visada Dievui sakyti „taip“. Kunigas paskaitą baigė sakydamas, kad Marija mus visus moko pirmiausia ieškoti Dievo, o geriausias Marijos pagerbimas – pastangos gyventi pagal jos pavyzdį. Pasibaigus paskaitai, tikintieji rinkosi bazilikoje prie Palaimintojo altoriaus, kur maldą vedė Alytaus, Rumbonių Pal. Jurgio Matulaičio draugijos nariai. Šv. Mišioms vadovavo vyskupas Rimantas Norvila, koncelebravo vyskupas Juozas Žemaitis MIC, homiliją pasakė kunigas Andris Ševels MIC, giedojo Alytaus Švč. Mergelės Marijos Krikščionių pagalbos bažnyčios choras. Po šv. Mišių Palaimintojo Jurgio Matulaičio koplyčioje melstasi prašant Dievą, jog palaimintasis būtų paskelbtas šventuoju. Pasibaigus pamaldoms tradiciškai visi rinkosi į agapę, o vėliau norintieji galėjo aplankyti pal. Jurgio tėviškę.

Liepos 14 d. į atleidus rinkosi socialiniai bei *Caritas* darbuotojai ir savanoriai. Tą dieną Vilkaviškio vyskupija šventė ir Savanorio dieną, skirtą Lietuvos *Caritas* 20 metų jubiliejui. Iškilmės prasidėjo konferencija Marijampolės municipaliniame dramos teatre. Paskaitą tema „Tėvų marijonų ordino, veikiančio Baltarusijoje, broliškiosios meilės patirtis“ skaitė kun. Michailas Cviačkouskis MIC (Baltarusija). Prelegentas priminė popiežiaus Benedikto XVI pirmojoje enciklikoje *Deus caritas est* parašytus žodžius: „Kas nori teikti meilę, tas pats turi gauti ją kaip dovaną.“ Į klausimą, kas yra broliška meilė, galima atsakyti žvelgiant į Dievo darbus. Kunigas pabrėžė, kad Bažnyčios istorijoje daug pavyzdžių, kai, susitikęs su beribe Dievo meile, žmogus skiria visą savo gyvenimą tarnystei Jam. Prie tokių asmenybių galima priskirti didžiuosius Bažnyčios šventuosius, taip pat mažiau žmonių žinomus, bet mūsų širdžiai artimus pal. Stanislovą Papčinskį MIC, pal. Jurgį Matulaitį MIC, pal. Jurijų Košyrą MIC ir Antonijų

Lešcevičių MIC. Svečias pabrėžė, jog palaimintojo Jurgio Matulaitio MIC gyvenimas yra dvasinio pasiruošimo tarnauti kitiems pavyzdys. Jis taip pat apžvelgė marijonų veiklos Baltarusijoje istoriją. Po konferencijos tikintieji rinkosi palaimintojo koplyčioje, kur maldą vedė Panemunės, Ratnyčios pal. Jurgio Matulaitio draugijos nariai. Šv. Mišioms vadovavo vyskupas Rimantas Norvila, koncelebravo vyskupas Juozas Žemaitis MIC. Šv. Mišių pradžioje visus tikinčiuosius pasveikinęs vyskupas Rimantas Norvila linkėjo, kad kiekvienam iš mūsų būtų svarbi artimo meilės tema, kaip ji buvo svarbi ir palaimintajam. Kun. Michailas Cviačkouskis MIC per pamokslą kalbėjo apie 72 mokinius, kuriuos Kristus siuntė skleisti Evangelijos – taip reikiasi Dievo rūpinimasis žmogumi, jo troškimas ateiti į žmogaus širdį. Kristus siunčia pas tuos, kurie nuo jo nusigręžę. Dievas nesiliauja mylėjęs tų, kurie nuo jo nosisuko. Kaip ryškiausią Dievo meilės pavyzdį kunigas įvardijo pal. Jurgį Matulaitį MIC, kuris savo gyvenimu įrodė ištikimybę Bažnyčiai. Po šv. Mišių tikintieji prie palaimintojo kapo meldė Viešpatį, kad pal. Jurgis Matulaitis MIC būtų paskelbtas šventuoju. Agapėje visus linksmo liaudies kapela, savo įspūdžiais, džiaugsmiais dalijosi gausus būrys *Caritas*, socialinių darbuotojų, savanorių. Kaip ir kiekvieną atleidų dieną, maldininkai buvo kviečiami į Lūginę.

Liepos 15-ąją, ketvirtąją atleidų dieną, skirtą kunigams ir pašvęstojo gyvenimo asmenims, į Municipalinį dramos teatrą rinkosi norintieji išgirsti kunigo Vytauto Briliaus MIC pranešimą apie vienuolių raidą. Prelegentas apžvelgė pašvęstojo gyvenimo formas, jų įvairovę, supažindino su pašvęstojo gyvenimo ištakomis. Pirmieji krikščionys sekė Jėzų kankinyse, vėliau atsirado ir kitas pašvęstojo gyvenimo būdas – atsiskyrėliškas gyvenimas. Šv. Antanas Nubijos dykumoje subūrė ten esančius atsiskyrėlius, parašė regulą, tai ir buvo vienuolių kūrimosi pradžia. Ryškų pėdsaką vienuolių istorijoje paliko šv. Pranciškus, mokęs džiaugtis Dievo kūrinija. Prelegentas aptarė katalikiškųjų vienuolynų pobūdį, jų kitimą, atkreipė dėmesį, jog Marijonų vienuolijos atnaujintojas pal. Jurgis Matulaitis MIC turėjo daug naujų idėjų, siekė reformuoti vienuoliją, kad ji atitiktų naujas gyvenimo sąlygas. Palaimintasis ieškojo bendraminčių ir tarp pasauliečių, siekdamas ir juos įtraukti į sąmoningą, atsakingą veiklą Bažnyčioje.

Iškilmingas palaimintojo minėjimas toliau tęstas bazilikoje. Vadovaujami Šakių, Gelgaudiškio Palaimintojo draugijos narių, susirinkusieji meldėsi prie palaimintojo Jurgio altoriaus. Jau tradicija tapo, jog pal. Jurgiui skirtose iškilmėse dalyvauja Kudirkos Naumiesčio vaikai, priėmę pirmąją Komuniją. Šv. Mišių aukai vadovavo vyskupas Rimantas Norvila, koncelebravo vyskupas Juozas Žemaitis MIC. Homiliją kunigas Vytautas Brilius MIC pradėjo nuo padėkos Apvaizdai už galimybę švęsti vienuolijos atnaujinimo šimtmetį, tai yra ženklas, kad Dievui ši vienuolija reikalinga. Kunigas kalbėjo apie žmogaus pašaukimą tarnauti, gyvenimo pašventimą Dievui, pabrėžė, kad ir gyvenimas šeimoje yra tarnystė Dievui. Baigdamas homiliją kunigas kvietė visus džiaugtis, kad esame Dievo vaikai, ir bendradarbiauti su juo. Po šv. Mišių melstasi Palaimintojo koplyčioje, o pasibaigus pamaldoms pabendrauti, pasidžiaugti bendryste tikintieji rinkosi į agapę. Kaip ir kiekvieną dieną, norintieji pasimelsti palaimintojo tėviškėje esančioje koplyčioje galėjo ten nuvykti lydimi sesers Viktorijos MVS ir V. Buškevičiaus.

Liepos 16 d. palaimintojo Jurgio Matulaitio MIC minėjimui skirtą konferenciją vedė svečias iš Lenkijos, buvęs marijonų vienuolijos generalinis vyresnysis kunigas Adamas Bonieckis MIC. Šiuo metu kunigas yra Tygodnik Powszechny vyriausiasis redaktorius. Lektorius apžvelgė katalikiškos žiniasklaidos reikšmę šių dienų pasaulyje. Pasak jo, XX a. religiją imta laikyti privačiu reikalu, todėl ji lyg ir prarado reikšmę visuomeniniame gyvenime. Dievą eliminavus iš visuomenės, atrodo, lyg niekas ir nepasikeitė, tačiau taip nėra – žmogus ėmė nykti

studentams kitiems mokslo metams. Projektą dosniai remia Augsburgio vyskupijos Kolpingo draugija, Šveicarijos Kolpingo draugija, Šveicarijos Kolpingo ligonių kasos, Pietų Tirolio Kolpingo draugija, Liuksemburgo Kolpingo draugija, *Renovabis*, Trierio vyskupijos Kolpingo draugija, St. Galeno, Erfurto, Kelno, Paderborno, Rotenburgo vyskupijos ir kiti. Kauno senamiestyje įsikūrusi Kolpingo kolegija – aukštoji neuniversitetinė mokykla, teikianti profesinį bakalaurą. Jos steigėjas – katalikiška labdaros ir paramos organizacija Lietuvos Kolpingo fondas. Kolpingo kolegijoje veikia penkios studijų programos: teisė, verslo vadyba, finansai, verslas anglų kalba ir socialinis darbas. -rk

Jaunųjų piligrimų žygis

Liepos 12 d. daugiau nei 50 jaunųjų piligrimų būrys iš Panevėžio apsilankė Kriaunose ir Aleksandravėlėje, čia diskutavo tema „Dievo Apvaizda mus globoja“. Kitą dieną piligrimai nukeliavo į Antazavę, o vakare pasiekė Imbrado parapiją, meldėsi prie Ilgio ežero įrengtame dvasiniame memoriale – Marijos apsišviesto vietoje, aptarė temą „Dievo žodis yra gyvas ir veiksmingas“.

Liepos 14 d. jaunuoliai iš Imbrado pa-traukė į Stelmužę, kur buvo svetingai sutikti Zarasų dekanas kun. Remigijaus Kavaliausko. Pasistiprinę kareiviška koše ir arbata, šiek tiek pailsėję, atgavę jėgas apžiūrėjo tūkstantmetį ažuolą, pasimeldė bažnytelėje. Vakare maldininkai pasiekė Zarasus. Šaltupės gatvės gale juos sutiko Zarasų parapijos kunigai, tikybos mokytojos ir pulkelis miesto jaunuolių. Drauge giedodami, melddamiesi, nešdami krikščioniškas vėliavas ir kryžius, jie atėjo į bažnyčią, kur dalyvavo šv. Mišiose. Miestiečiai piligrimus svetingai sutiko su vaisėmis šventoriuje. Kartu pasistiprinus agapės metu, išklaustas mokymas „Krikštas – kur Viešpaties Dvasia, ten ir laisvė“. Parapijos tikintieji, nakvynei priėmę piligrimus, turėjo gerą progą pristatyti savo kraštą, pasikalbėti apie tikėjimą ir nūdieną.

Liepos 15 d. piligrimai iš Zarasų per Pasodę keliavo į Salaką. Tą dieną piligrimus

palydėjo Zarasų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios vikaras kun. Justas Jasėnas. Jaunuoliai džiaugėsi zarasiečių vaišingumu ir krikščioniškumu, už juos meldėsi rožinio malda. Kelionę lydėjo bendri pokalbiai įvairiomis temomis, giesmės, liaudies dainos, tyła. Keletą kartų piligrimams sustojus pailsėti, šalia kelio gyvenantys ar pro šalį važiuojantys žmonės nesidrovėdavo jų pakalbinti, pasidžiaugti šia jaunimo iniciatyva, pasiūlyti sodo gėrybių. Piligrimus maloniai sutiko Salako klebonas kun. Kęstutis Palepšys, pulkelis moterų pavaišino pyragaičiais, sumuštiniais, išvirė skanios sriubos. Iš Salako per miškus patraukta link Degučių. Grožėtasi gamta, kvėpuota gaiviu miškų oru, mėlyniauta. Degučiuose keliautojus, jau gerokai pavargusius, taip pat svinginai sutiko miestelio gyventojai. Tą vakarą, nors ir kiek išsekęs, bet džiaugsmingas jaunimo būrelis atkako į Baltriškes. Čia juos varpo dūžiais pasitiko Tiberiados bendruomenės broliai. Kartu su jais bažnyčioje melstasi, giedota, dalyvauta šv. Mišiose. Šventas Sutaikinimo sakramentas, gvildenta tema „Sutaikinimas – vilties sakramentas“. Iš Baltriškių jaunuoliai, globojami ir remiami kitų parapijų gyventojų ir klebonų, keliavo į Antalieptę, Dusetas, Jūžintus, stabtelėjo daugelyje kitų kaimų ir miestelių, dalijosi mintimis apie sakramentus, Marijos pagalbą ir vaidmenį išganymo istorijoje, Švč. Trejybės slėpinį.

Liepos 19 d. jaunimas 200 kilometrų kelionę užbaigė Daugailiuose, kur šventė Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės atlaidus ir miestelio Šv. Antano Paduviečio bažnyčios 125 metų jubiliejų. Piligrimus visos kelionės metu lydėjo kunigas Bertranas Luvienas iš Prancūzijos.

-kjj-

Škaplierinės atlaidai Linkuvoje

Liepos 17–19 d. Linkuvoje buvo švenčiami Karmelio kalno Švč. Mergelės Marijos, vadinamos Škaplierine, atlaidai. Atlaidai prasidėjo išvakarėse vakarinėmis šv. Mišiomis ir Švč. M. Marijos litanija. Ketvirtadienį, penktadienį ir šeštadienį nuo aštuntos valandos vakaro būdavo rengiama naktinė žvakių

kaip žmogus ir virsti tik technikos objektu. Daugelis mano, kad krikščionybė jau neturi ką pasakyti pasauliui, ji neįdomi. Kaip vieną iš būdų dalyvauti visuomeniniame gyvenime kunigas nurodė katalikiškąją žiniasklaidą, kuri turi būti draši ir pasirošusi įvairiai kritikai, nevangti kalbėti apie skausmingus dalykus, paruošti kelią evangelizacijai. Prieš šv. Mišias tikintieji meldėsi Palaimintojo koplyčioje, maldai vadovavo Lazdijų, Leipalingio, Šventežerio, Panaros Pal. Jurgio Matulaičio draugijos nariai iš Lazdijų dekanato. Šv. Mišias už žiniasklaidos ir švietimo darbuotojus aukėjo vyskupai Rimantas Norvila ir Juozas Žemaitis MIC. Vyskupas Rimantas Norvila pasveikino dalyvaujančius ne tik Lietuvos, bet ir Lenkijos, Italijos, JAV kunigus. Šv. Mišiose giedojo Veisiejų giesmininkai. Per pamokslą kun. Adamas Bonieckis MIC pabrėžė, kad pal. Jurgis Matulaitis MIC paliko didžiulę meilę Bažnyčiai, ir ragino pasvarstyti, kas yra Bažnyčia mums, ką reiškia būti įsimylėjus Bažnyčią. Pasak kunigo, marijonai seka palaimintojo Jurgio Matulaičio MIC, mokiussio visiems ištiesti pagalbos ranką, pavyzdžiu.

Liepos 17-oji, šeštoji palaimintojo Jurgio Matulaičio MIC minėjimo diena, buvo skirta ligoniams ir medikams. Paskaitą skaityti turėjusiam svečiui iš Ukrainos kun. Janui Biletskiui MIC dėl ligos neatvykus, kun. Vaclovas Aliulis MIC pristatė lenkų istoriko T. Górsio MIC knygą „Palaimintasis Jurgis Matulaitis“ – papasakojo apie knygos autorių, nešališkai nušvietusį pal. Jurgio Matulaičio MIC gyvenimą, supažindino su knygos struktūra, atkreipė dėmesį, jog ypač daug vietos skiriama arkivyskupo Jurgio Matulaičio vyskupavimo Vilniuje laikotarpiui, kuris buvo itin sudėtingas, pareikalavęs daug ne tik fizinių, bet ir dvasinių jėgų. Baigdamas šios knygos specialusis redaktorius kun. Vaclovas Aliulis MIC linkėjo labai mylėti, labai melstis, kad sulauktume palaimintojo paskelbimo šventuoju. Savo įžvalgomis apie naują knygą pasidalijo ir kanauninkas Kęstutis Žemaitis. Jis atkreipė dėmesį, jog knygoje išryškėja viena palaimintojo savybė – jis buvo vidujai laisvas žmogus. Dabar, kai tiek daug kalbama apie laisvę, dažnai tos vidinės laisvės stokojama. Atsiskleidžia dar viena pal. Jurgio Matulaičio savybė – gebėjimas numatyti ateitį, jis buvo tartum XX amžiaus pranašas.

Pasibaigus paskaitai, maldininkai rinkosi į baziliką, kur palaimintojo koplyčioje maldai vadovavo Pal. Jurgio Matulaičio MIC draugijos nariai iš Vilniaus. Šv. Mišių pradžioje vyskupas Rimantas Norvila pasveikino visus susirinkusius ir šv. Mišioms vadovauti pakvietė Kaišiadorių vyskupą Juozą Matulaitį. Šv. Mišiose giedojo Vilkaviškio katedros choras, homiliją pasakė vyskupas Juozas Žemaitis MIC. Vyskupas kalbėjo, kad skausmas, kančia neturėtų būti krikščionims naujiena, nes mūsų Išganytojas irgi tai patyrė. Kantriai pakelti sunkumai laiduoja ne tik amžinąjį gyvenimą, bet ir šventųjų garbę. Kalbėdamas apie palaimintąjį, kaip vieną iš dorybių akcentavo jo kantrumą. Palaimintasis anksti patyrė našlaičio dalią, sulaukęs 16 metų sunkiai susirgo, ir liga nepasitraukė iki gyvenimo pabaigos, pal. Jurgiui Matulaičiui daug teko išgyventi ir kai buvo paskirtas Vilniaus vyskupu. Labai svarbu, kad kančią išmoktume pakelti su meile, kaip palaimintasis.

Tą pačią dieną Marijampolės municipaliniame dramos teatre kun. Vaclovas Aliulis MIC bei kan. Kęstutis Žemaitis pristatė Marijonų talkininkų centro leidyklos išleistą lenkų istoriko Tadeuszo Górsio MIC knygą „Palaimintasis Jurgis Matulaitis“.

Liepos 18-oji, priešpaskutinė Pal. Jurgio Matulaičio atlaidų diena, skirta vaikams ir šeimoms, prasidėjo kūrybine programa Šv. Arkangelo Mykolo parapijos salėje. Kol su vaikais bendravo, juos giesmių bei žaidimų mokė, apie Krikšto sakramentą kalbėjo ses. Daiva SF, suaugusieji Municipaliniame dramos teatre klausėsi kunigo Kęstučio Briliaus MIC paskaitos apie visuomenės išraiškas. Kunigas priminė netolimą praeitį – kolektyvinę visuomenę, kai partija diktavo kiekvienam savas nuostatas. Šiandien kolektyvinę visuomenę pakeitė

individualistinė, ir tokioje visuomenėje į pirmą vietą išnyra asmeniniai poreikiai, individualizmo agresija. Tokios visuomenės nariams jau per sunku galvoti, daryti išvadas ir priimti atsakomybę, viskas baigiasi tik savo poreikių tenkinimu. Poreikiams tenkinti reikalinga tam tikra pasiūla ir kuo daugiau į pasiūlos sukūrį įtrauktų žmonių. Tada prasideda grumtynės, ir žmogui nebelieka laiko mąstyti. Kalbėtojas apibūdino, ką reiškia žodis „bendruomenė“. Kaip pirmąją bendruomenę išskyrė šeima, kita, aukštesnė bendruomenės pakopa yra parapija. Pasak prelegento, bendruomenė susiformavo žodinių įsipareigojimų pagrindu. Taigi didžioji krikščionybės užduotis – brandinti žmogų kaip asmenį žodiniams įsipareigojimams. Baigdamas pabaigoje kunigas pabrėžė, kad kiekviena visuomenė daugiau laimėtų, jeigu brandintų žmogų žodinei atsakomybei.

Prieš šv. Mišias bazilikoje prie Pal. J. Matulaičio altoriaus maldą vedė Marijampolės, Kazlų Rūdos Pal. Jurgio Matulaičio draugijos nariai. Šv. Mišioms vadovavo vyskupas Juozas Žemaitis MIC, giedojo Marijampolės krikščioniškojo kultūros centro vaikų choras, homiliją pasakė kunigas Kęstutis Brilius MIC. Pasibaigus šv. Mišioms tikintieji susirinko tradicinei maldai prie palaimintojo Jurgio kapo. Po pamaldų visi smagiai pabendravo agapėje, o vėliau nuvyko į Lūginę, kur, vadovaujami Nijolės Puodžiūnienės, „Sūduvos“ vidurinės mokyklos valančiukai parodė vaidinimą „Pakilęs meilės ir aukos sparnais“ (vaizdeliai iš Palaimintojo gyvenimo), suaugusieji galėjo apmąstyti praleistą dieną, o vaikai pasidžiaugti kylančiais į dangų aitvarais. Priešpaskutinė palaimintojo Jurgio Matulaičio MIC minėjimo diena baigėsi iškilminga malda – mišparais. Palaimintojo koplyčios skliautais aidėjo padėkos ir pagarbos maldos bei giesmės, kurioms vadovavo vyskupas Juozas Žemaitis MIC.

Liepos 19-ąją, pagrindinę iškilmių dieną, pamaldos prasidėjo Pal. Jurgio Matulaičio koplyčioje, kur maldoms vadovavo Punsko, Jurbarko Pal. Jurgio Matulaičio MIC draugijos nariai. Sumos šv. Mišiose dalyvavo daug iškilnių svečių: apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi, Minsko-Mogiliovo arkivyskupas Tadeusz Kondrusiewiczzius, Karagandos ordinaras arkivyskupas Janas Pawelas Lengas MIC, Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ, Marijonų kongregacijos generalinis vyresnysis Janas M. Rokoszas, Lietuvos bei užsienio vyskupai, kunigai ir gausus būrys maldininkų iš kaimyninių šalių bei Lietuvos. Šv. Mišių pradžioje vyskupas Rimantas Norvila pasveikino garbingus svečius bei visus tikinčiuosius, susirinkusius į palaimintojo ir Marijonų vienuolijos atnaujinimo šimtmečio minėjimą. Apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi perdavė popiežiaus Benedikto XVI sveikinimą, pakvietė prašyti Dievo malonės užtariant palaimintajam. Iškilnėse dalyvauti dėl sveikatos negalėjęs kardinolas Audrys Juozas Bačkis atsiuntė sveikinimą, kuriame rašoma: „Džiaugiuosi kartu su visa marijonų šeima, švenčiančia šimtąsias atkūrimo metines. Dvasia esu su jumis ir kartu meldžiuosi – duok tą drąsą ir narsumą, kad nebijotume, savęs išsižadėję, dėl didesnės Dievo garbės dirbti...“ Šv. Mišių aukai vadovavo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi, pamokslą pasakė Marijonų kongregacijos generalinis vyresnysis Janas Mikolajus Rokoszas, giedojo Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios choras. Per pamokslą generalinis vyresnysis Janas Mikolajus Rokoszas MIC džiaugėsi, jog iškilnėse dalyvauja tiek daug garbingų svečių ir marijampoliečių, su kuriais marijonus sieja 250 metų istorija. Glaustai apžvelgęs pal. Jurgio Matulaičio gyvenimo kelią, jis sakė, jog Dievas per žmogų gali nuveikti didžiųjų dalykų net tada, kai jis ir silpnos sveikatos. Dievui reikia žmonių, per kuriuos galėtų vykdyti savo valią. Toks žmogus buvo palaimintasis Jurgis Matulaitis, mokantis mus šiandien laikyti širdį atvirą Dievo veikimui.

Po šv. Mišių surengta padėkos procesija aplink baziliką. Pasibaigus pamaldoms, visi rinkosi į agapę, kur galėjo ne tik pabendrauti, užkąsti, bet ir pasilinksinti

procesija. Šią idėją Linkuvos klebonas Saulius Paliūnas parsivežė iš Lurdo. Iškilmingai, su bažnytinėmis vėliavomis priešakyje, žmonės kalbėdami rožinį su žvakėmis rankose eidavo Linkuvos miesto gatvėmis. Kiekvieną vakarą būdavo pasirenkamas vis kitas maršrutas, tad apeitas visas miestelis. Liepos 18 d. po šv. Mišių žvakių procesijoje dalyvavo ir Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Ganytojas stebėjosi, kad tik antrus metus organizuojamose procesijose dalyvavo tiek daug žmonių. Vyskupas, eidamas pro šalį, laimino vaikus. Po procesijos, apie devintą valandą vakaro, kultūros namų kiemelyje vyko vakaronė ir gegužinė.

Atlaidų dienomis prisiminti Šv. Pauliaus metai bei Evangelijos žinios tūkstantmečiui Lietuvai jubiliejus. Pirmąją atlaidų dieną, penktadienį, organizuota konferencija apie apaštalą Paulių, antrąją dieną – konferencija „Krikščionybė tūkstantmetėje Lietuvoje“. Konferencijose kalbėjo kun. Antanas Grabnickas OFM ir kun. Juozas Šumskis OFM Cap. Trečiąją atlaidų dieną, sekmadienį, visi rinkosi prie seniūnijos, ten sutiko Šiaulių vyskupą Eugenijų Bartulį, kuris vidurdienį aukojo šv. Mišias. Linkuvos atlauduose, kaip kasmet, dalyvavo tėvai karmelitai iš Europos Sąjungos šalių: Tjeu Timmermansas ir Johanas Hettinga iš Olandijos, Felixas M. Schandlis iš Vokietijos ir Michaelas O'Neilas iš Airijos. Iškart po atlaidų tėvai išvyko į Guronų rekolekcijų namus, kur tuo metu vyko karmelitų stovykla, kurią organizavo Šiaulių vyskupijos katalikų evangelizacijos centras ir karmelitų bičiuliai.

-irat-

Užvenčio parapijos jubiliejus

Liepos 18 d. Užvenčio Šv. Marijos Magdaliėtės parapija, priklausanti Kelmės dekanatui, Šiaulių vyskupijai, šventė 400 m. jubiliejų. Iškilnėse dalyvavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, kancleris Evaldas Alūza, Kelmės dekanas kun. Arūnas Urbelis, Šaukėnų parapijos klebonas Arūnas Jankauskis, Kelmės vicemeras Zenonas Mačernius, kultūros ir sporto vedėjas Algis Krutkevičius, Užvenčio seniūnas Zonis Virbalas.

Ganytoją parapijiečiai ir svečiai pasitiko prie šventoriaus vartų. Iš abiejų pusių sustoję vaikai padarė taką iki bažnyčios. Čia vyskupas aukojo šv. Mišias. Pradžioje Šiaulių vyskupijos kancleris E. Alūza pristatė Užvenčio šv. Marijos Magdaliėtės parapijos istoriją. Pirmoji Romos katalikų medinė bažnyčia šioje vietoje pastatyta XVI a. pabaigoje. Oficialia parapijos įsteigimo data laikoma 1609 m. vasario 5-oji. 1701 m. švedai nusiaubė Užventį ir sudegino bažnyčią. Ji atstatyta 1703 m., restauruota 1825 m. Tokia išliko ir iki mūsų dienų. 400 m. jubiliejui bažnyčia buvo gražiai išpuošta, šv. Mišių metu giedojo net keturi kolektyvai: parapijos suaugusiųjų choras, vaikų choras, muzikos mokyklos mokiniai bei neseniai susibūręs vyrų ansamblis „Varpas“.

Sakydamas pamokslą, vyskupas kreipė tikinčiųjų mintis į tai, kaip svarbu su meile priimti Dievo žodį. „Minime Lietuvos vardo tūkstantmetį, – sakė ganytojas. – Šv. Brunono mirtis liudija, kad to meto žmonės nepriėmė su meile Dievo žodžio.“ Vyskupas kalbėjo apie būtinybę su meile apkabinti dešimt Dievo įsakymų ir juos vykdyti, darbuotis iš meilės Lietuvai, atgaivinti tikrąją šeimą. Po šv. Mišių vyskupas įteikė padėkos raštus žmonėms, prisidėjusiems prie parapijos veiklos aukomis ar savo aktyviu dalyvavimu. Padėkos žodį vyskupui, parapijiečiams, giedotojams, procesijų dalyviams tarė parapijos klebonas Eimutis Marcinkevičius. Po to šventoriuje buvo pašventintas naujas kryžius, kuris bus įkeltas į bažnyčios bokštą.

400 metų jubiliejaus proga pastatytas ir naujas koplytstulpis. Iki jo vyskupas, kunigai, tikintieji ėjo iškilminga procesija pagrindine Užvenčio gatve. Naujajį koplytstulpį puošia keturi šventieji, susiję su Užvenčio krašto šviesuolių vardais. Marijos Pečkauskaitės, Šatrijos Raganos, veiklą liudys Maloningoji Mergelė Marija (skulptorius Adolis Teresius); švietėją Povilą Višinskį primins šventasis Povilas (skulptorius Pranas Dužinskas); rašytoją Žemaitę – šv. Julija (skulptorius Eduardas Titas); nepriklausomybės akto signatarą Joną Smilgevičių – šv. Jonas Nepomukas (skulptorius

grojant Jungėnų kaimo kapelai. Maldininkai vyko ir į Lūginėje esančią Pal. Jurgio Matulaičio koplyčią susitelkti meditacijai ir bendrai maldai, kuriai vadovavo sesuo Viktorija MVS.

-rs-

Kryžių kalno atlidai

Liepos 26 d. tikintieji iš visos Lietuvos rinkosi į tradicinius kasmetinius Kryžių kalno atlaidus. Šiomet atlaidais paminėta ir Evangelinė žinia tūkstantmetei Lietuvai. Dešimtą valandą ryto, Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio vedami, iš Šiaulių katedros į Kryžių kalną patraukė įvairaus amžiaus piligrimai. Kartu ėjo pasauliečiai, vienuoliai, 60 šaulių. Kryžių kalne piligrimų jau laukė nesuskaičiuojama daugybė maldininkų. 13 val. prasidėjo ekumeninės pamaldos. Dalyvavo katalikų, stačiatikių, evangelikų liuteronų, evangelikų reformatų, jungtinės metodistų, *Tikėjimo žodžio*, Šiaulių evangelikų baptistų bažnyčių, Lietuvos Biblijos draugijos atstovai. Iš jų – keturi vyskupai: Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, Kauno arkivyskupo augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas bei evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis.

„Nuo senų laikų Kryžių kalnas yra kiekvieno žmogaus tikėjimo patirties vieta, prašymų ir dėkojimų vieta. Čia stiprybę, paguodą žvelgdami į kryžių, statydami juos suranda įvairių tikėjimų žmonės, todėl švęsdami ekumenines pamaldas, kuriomis minime krikščionybės kelią į Lietuvą, prašykime drauge Šventosios Dvasios atsivertimo ir šventumo, kad būtume pasauliui susitaikymo ir vienybės pasiuntiniai, kad suprastume, jog meilėje, kuri išreiškta kryžiaus kančioje, mes esame broliai ir seserys viename tikėjime“, – sakė ekumeninėms pamaldoms vadovavęs Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Kauno augziliaras vysk. Jonas Ivanauskas pabrėžė, kad „Jėzaus Evangelijos žodžių pakviesti ir pasiųsti esame susirinkę čia, Kryžių kalno papėdėje, ir švenčiame Evangelinės žinios tūkstantmetei Lietuvai jubiliejų. Tai labai brangi mus visus krikščionis suvienijanti šventė, mūsų visų šventė.“ Homiliją vyskupas skyrė šv. Brunono atvykimo į Lietuvą reikšmei atskleisti. Pamaldų metu giedojo Šiaulių katedros jaunimo, Šiaulių stačiatikių bažnyčios bei Jungtinės metodistų bažnyčios chorai.

15 val. prasidėjo šv. Mišios, kurių koncelebracijai vadovavo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Kartu koncelebravo apaštališkasis nuncijus Luigi Bonazzi, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Kauno augziliaras vysk. Jonas Ivanauskas, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, nuncijaus sekretorius, LVK generalinis sekretorius, tėvai karmelitai iš Olandijos, Šiaulių vyskupijos kunigai.

Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, kreipdamasis į tikinčiuosius, kvietė dėkoti Dievui už jo meilę, patirtą per pirmąjį Lietuvos tūkstantmetį. Ganytojas trumpai apžvelgė krikščionybės kelią tūkstantmetėje Lietuvoje. „Beveik 400 metų suvėluotas Lietuvos krikštas suvėlino civilizacijos raidą“, – teigė arkivyskupas primindamas Dievo žodžio plitimo svarbą. „Paimkime Šventąjį Raštą, pradėkime jį skaityti, pradėkime su juo melstis... mes tampame tuo, kuo maitiname savo dvasią“, – sakė Kauno arkivyskupas.

Popiežiaus Benedikto XVI sveikinimus perdavė arkivyskupas Luigi Bonazzi. Nuncijus kalbėjo apie kryžių, kuris atperka, išgelbi, išlaisvina ir yra gyvybės ir džiaugsmo šaltinis. „Tikras išsilaisvinimas yra tada, kai viskas paaukojama Kristui, kuris visada kiekvienam prieinamas... Kristuje, kuris buvo nukryžiuotas ir prisikėlė, galiu būti visada laimingas“, – sakė apaštališkasis nuncijus Lietuvai.

Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, dėkodamas nuncijui, vyskupams, kunigams, į atlaidus susirinkusiems vienuoliams, pasauliečiams, valdžios atstovams, Seimo nariams, šv. Mišių metu giedojušiam Vilniaus arkikatedros

bazilikos didžiajam chorui, savanoriams, įvairių konfesijų atstovams, kareiviams, krašto apsaugos ministrei, naujam kariuomenės vadui, žiniasklaidos atstovams, teigė, jog visų bendradarbiavimas lemia sėkmingą Lietuvos ateitį.

-irat-

Paminėta šv. Brunono kankinystės ir Lietuvos vardo tūkstantmečio sukaktis

Kauno arkivyskupijoje

Liepos 12 d., sekmadienį, iškilmingai švenčiama Eucharistija Kauno arkikatedroje bazilikoje paminėtas šv. Brunonas – vyskupas, misionierius, kankinys, prieš tūkstantį metų Evangelijos žinią atnešęs iki Lietuvos pasienio ir savo misionierišką žygį dėl tautų, dar nepažįstančių Kristaus, čia užbaigęs kankinio mirtimi. Iškilmingai liturgijai vadovavęs ir pamokslą pasakęs Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Jonas Ivanauskas jos pradžioje pasveikino dalyvaujančius arkivyskupijos kunigus, pašvęstojo gyvenimo brolius ir seseris, svečius iš Vokietijos, *Marijos radijo* klausytojus, visus tikinčiuosius ir pakvietė melstis už Bažnyčią Lietuvoje ir mūsų tėvynės ateitį. Šv. Mišias koncelebravo prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, Kauno I dekanato dekanas mons. Vytautas Grigaravičius, *Marijos radijo* programų direktorius kun. Oskaras Petras Volskis, Kauno II dekanato dekanas Augustinas Paulauskas, Kauno arkivyskupijos *Caritas* direktorius kun. Virginijus Birjotas. Per pamokslą primindamas šv. Brunono, vieno iš misionierių, nešusio Evangelijos šviesą dar nepakrikštytiems Europos kraštams pirmojo ir antrojo tūkstantmečio sandūroje, gyvenimą ir misiją, vysk. J. Ivanauskas sakė: „Brunono misija ir kankinystė – tai pirmasis mūsų protėvių susitikimas su Kristumi, Gerąja Naujiena. Tai kartu pirmasis krikščionybės Lietuvoje puslapis, pirmasis žingsnis, paženklintas misionierių kankinyste. Krauju palaistytas krikščionybės grūdas, vėliau pergyvenęs daugybę istorijos vingių, pasiaukojusių kunigų, vienuolių ir pasauliečių sutelktu darbu visais laikais davė ir duoda gausių tikėjimo vaisių.“ Ganytojas pabrėžė daugybės Lietuvos istorijoje pasižymėjusių dvasininkų, vienuolių, visuomenės žmonių pastangas ginti tikėjimą, tautos kultūrą, kurti tautos gyvenimą.

„Švento Brunono kankinystės tūkstantmetis – tai visos Europos christianizacijos ir Bažnyčios misijų sukaktis“, – sakė vysk. J. Ivanauskas, linkėdamas šio misionieriaus ryžto ir drąsos ginant krikščioniškąsias vertybes šiandiniame pasaulyje. Iškilnių dalyviams buvo suteiktas šventinis ganytojiškas palaminimas. Vysk. J. Ivanauskas padėkojo visiems, aktyviai, sąžiningu darbu kuriantiems Bažnyčios ir tėvynės dabartį bei ateitį.

-kasp-

Kaišiadorių vyskupijoje

Liepos 12 d. Kaišiadorių vyskupija minėjo šv. Brunono Kverfurtiečio kankinystės ir Lietuvos vardo tūkstantmečio sukaktį. Minėjimui skirti renginiai ir pamaldos vyko Rožinio slėpinių parke, Guronų kaime, Kaišiadorių r. sav. Minėjimas prasidėjo po pietų prie statomos Rožinio slėpinių kelio koplyčios. Jos išorės freskose planuojama įamžinti Kaišiadorių vyskupijoje Evangelijos žinios tūkstantmečiui Lietuvai metus – baltų apaštala ir kankinį šv. Brunoną, taip pat Dievo tarną Teofilijų Matulionį, kurio beatifikacijos byla vyskupijoje baigta 2008 metais. Į šventę susirinko apie 600 maldininkų iš įvairių vyskupijos parapijų – Kaišiadorių, Elektrėnų, Žaslių, Kietaviškių, Semeliškių, Pivašiūnų, Paparčių, Žiežmarių, Širvintų, Aukštadvario, Želvos, Merkinės, Daugų, Senosios Varėnos ir kt.

Renginio pradžioje Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis pasveikino gausiai susirinkusius vyskupijos tikinčiuosius, padėkojo Dievui už gerą orą ir pakvietė dalyvauti renginio programoje. Po to žodį tarė valdžios atstovai – Kaišiadorių savivaldybės administracijos direktorius V. Streikauskas ir Elektrėnų savivaldybės meras A. Vyšniauskas, dalyvavę pamaldose. Vyskupo generalvikaras

Saulius Lampickas). Iš viso prie koplytulpio dirbo šeši skulptoriai ir kalviai. Jonui Smilgevičiui paminklas (skulptorius Vidas Cikana su sūnumi) pastatytas prie buvusio nepriklausomybės akto signataro dvaro. Kryžių, koplytstulpį ir paminklą iškilmingai pašventino Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Minėti meno kūriniai sukurti savaitę Užventyje trukusio plenero metu.

-irat-

Atidarytas Sakralinio meno centras

Liepos 23 d. Anykščiuose, švenčiant 567-ąjį miesto gimtadienį, atidarytas Sakralinio meno centras, kuriame nuo šiol bus eksponuojamos ilgamečio Anykščių parapijos klebono Alberto Talačkos sukauptos meno vertybės: paveikslai, ikonos, gobelenai, sakralinės skulptūrėlės ir vitražai. Čia pradėjo veikti ir septintasis Anykščių Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešosios bibliotekos skyrius, kuriame per 4 tūkst. egzempliorių knygų lietuvių, vokiečių, anglų, rusų ir kitomis kalbomis, daug rankraščių, laiškų, užrašų, XIX a. leidinių, vertingų albumų. Į Sakralinio meno centro atidarymo iškilmes atvyko europarlamentaras Vytautas Landsbergis su žmona Gražina, dalyvavo kultūros darbuotojai, vietos valdžios atstovai, nemažas būrys tikinčiųjų. Simbolinę atidarymo juostelę perkirpo rajono meras Sigutis Obelvičius, pastatą pašventino Anykščių Šv. Mato parapijos klebonas Stanislovas Krumpliauskas.

Apie sumanymą steigti tokį muziejų ir per tai išsaugoti mons. A. Talačkos kolekciją, kurią jis testamentu padovanojo Anykščių parapijai, kalbėjo Vilniaus paveikslų galerijos vedėjas, kultūrologas Vytautas Balčiūnas. Monsinjoro A. Talačkos meno vertybių kolekciją išsamiai pristatė viena iš šios ekspozicijos autorių menotyrininkė Dalia Tarandaitė. Renginį praturtino sakralinio solinio šokio autorė ir atlikėja Sigutė Sapranavičiūtė, smuiku griežė respublikinių ir tarptautinių konkursų laureatas, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos dėstytojas Dainius Puodžiukas, pradžiuo Gospel choro „Sounds in G“ (vadovė Kristina Žaldokaitė) giesmės.

Menotyrininkė Dalia Tarandaitė, aptardama meninę kolekcijos vertę, sakė, kad joje yra XVII–XIX a. darbų, kuriais galėtų didžiulis bet kuris ne tik Lietuvos, bet ir pasaulio muziejus. Ji išskyrė XVII a. pabaigos Romos dailininko Carlo Maratti kompoziciją „Marijos įvesdinimas į Šventyklą“.

Atidarymo iškilme vainikavo šv. Mišios už mons. A. Talačką ir Anykščių miestą. Jas aukojo Anykščių dekanas kan. Stanislovas Krumpļauskas, Kupiškio dekanas kan. Vladas Rabašauskas, kun. Justas Jasėnas, kun. Stasys Kazėnas SJ. Homilijoje kun. J. Jasėnas ragino prisiminti mons. A. Talačkos gyvenimą ir darbus, apmąstyti egzistencinius gyvenimo klausimus tos dienos Evangelijos šviesoje. Visas monsingo gyvenimas, sielovada ir palikimas yra įsišakniję Vynmedyje, kurio šakelės esame kiekvienas iš mūsų. Po šv. Mišių kun. Stasys Kazėnas SJ pasidalijo prisiminimais apie darbą su mons. A. Talačka. Vienu svarbiausiu uždaviniu rengiant vaikus pirmajai Komunjai monsingeras laikė išmokyti vaikus nebijoti kunigo. Kan. S. Krumpļauskas sakė, kad parapijai Sakralinio meno centras bus oazė, kurioje žmonės galės semtis grožio, ugdyti estetinius jausmus, čia vyks įvairūs kameriniai kultūriniai, muzikos renginiai, besirengiantys sakramentams vaikai galės iš arčiau susipažinti su sakraliniu menu, o biblioteka bei skaitykla bus prieinama visiems pagal galiojančias miesto bibliotekos taisykles.

Liepos 24 d. Sakralinio meno centre vyko prisiminimų popietė „...kai atsivėria amžinybės akys...“, kurioje prisiminimais dalijosi asmenys, artimai pažinoję mons. A. Talačką. Joje gausiai dalyvavo dvasininkai. Popietės dalyviai klausėsi smuikininko D. Puodžiuko rečitalio.

-kjj, sam-

Keliais žodžiais

Zarasai. Zarasų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje birželio mėn. virš centrinio altoriaus sumontuotas menininko Eimučio Markūno vitražas „Dievo Motina“ (meistras Laimutis Karuža). Birželio 27 d. bažnyčioje

mons. dr. Algirdas Jurevičius, pradėdamas programą, savo pranešime „Baltų apaštalas ir kankinys šv. Brunonas“ priminė kankinio biografiją, įgyvendintą siekį skelbti Gerąją Naujieną pagonių kraštuose. Vėliau aktorius Tomas Vaišeta pristatė meninę kompoziciją „Pasikalbėjimas su Lietuva“, skirtą Lietuvos praeičiai ir dabarčiai, kurią visi renginio dalyviai užbaigė tautiška giesme – „Lietuva, tėvyne mūsų“. Pasibaigus meninei programai, į tikinčiuosius kreipėsi Kaišiadorių vyskupas. Per pamokslą ganytojas atkreipė dėmesį į svarbias pastoracijos gaires nūdienos vyskupijos gyvenime – parapiinę katechezę, krikščionių tėvų vaidmenį auklėjant vaikus krikščioniškai šeimose, maldos svarbą kasdieniame krikščionio gyvenime, būtinybę maitinti save Dievo žodžiu, kurį šiais laikais galime netrukdomi skaityti namie ar maldos grupėse, bei sekmadienio šventimo su šeima svarbą. Vyskupas taip pat akcentavo būtinybę domėtis ir skaityti religinę literatūrą, priminė Dievo tarno T. Matulionio gyvenimo kelią. Po vyskupo pamokslu tikintieji rikiavosi rožinio maldai, kuriai vadovavo ganytojas. Rožinio maldos mąstymus paskelbė kunigai M. Talutis ir A. Akelaitis. Visi renginyje dalyvavę tikintieji nuoširdžiai išvien meldėsi už tėvynę, Bažnyčią bei savo intencijomis. Nusidriekusi ilga tikinčiųjų eilė, tarsi upė lengvai tyvuliavo nuo vienos Rožinio slėpinių kopytėlės iki kitos. Minėjimas baigėsi agape – maldininkų suneštinėmis vaišėmis. Šia proga renginio dalyvius linksmino Dzūkijos – Varėnos liaudiškos muzikos kapela „Periodas“ bei Senosios Varėnos vaikų folkloro ansamblis „Serbenta“. Tuo metu tikintieji turėjo puikią galimybę nuoširdžiai pabendrauti su ganytoju.

Panevėžyje

Liepos 5-ąją panevėžiečiai, kaip ir dauguma lietuvių, prisidėjo prie Tūkstantmečio odisėjos projekto ir devintą valandą vakaro sugiedojo Tautiška giesmė – būrelis žmonių su Panevėžio vyskupu Jonu Kaunecku, iškėlė vėliavą, susikibę rankomis – prie Panevėžio savivaldybės, dar vienas būrelis – prie Panevėžio miesto įkūrėjo kunigaikščio Aleksandro paminklo, o tūkstantinė minia – Skaistakalnio parke, kur vyko Andriaus Mamontovo koncertas, ir daug kur kitur.

Liepos 6 d. šv. Mišioms Lietuvos vardo tūkstantmečio minėjimo proga Panevėžio katedroje vadovavo klebonas kun. Tomas Skrudupis. Per pamokslą kunigas priminė, kad galime didžiulis savo archajiška lietuvių kalba, tuo, jog esame laisvi. Tačiau kuo tikime šiandien, ką perduosime ateinančioms kartoms, ar neįjaučiame nusivylimo? Gal nebranginame tautos papročių, jos dainų? Ar šiandien dėkojame, kad turime Tėvynę? Didžiausią dėmesį kunigas skyrė tikėjimui, nuo kurio priklauso kiekvieno gyvenimas, ir ragino atverti vilties knygą – Šventąjį Raštą bei imtis atsakomybės už konkrečius darbus konkrečiu gyvenamuoju laiku, nes tautos knygos turinys priklausys nuo mūsų. Po šv. Mišių šventė tęsėsi prie miesto savivaldybės Laisvės aikštėje. Vidurdienį, palydint šautuvų salvėms, buvo pakelta Lietuvos trispalvė, žodį tarė vicemerė Zita Kukuraitienė, aktorius Algirdas Paulavičius skaitė ištraukas iš Justino Marcinkevičiaus dramos – poemos „Mindaugas“, koncertą surengė Muzikinio teatro orkestras ir choras kartu su solistais Kristina Zmailaite, Vida Taurinskaite-Rukšiene, Edmundu Seiliumi ir Ramūnu Urbiečiu. Renginio vedėjas aktorius Algirdas Paulavičius pristatė parodą – vėliavas, skirtas Lietuvos tūkstantmečiui paminėti, sukurtas Panevėžio, Vilniaus, Kauno ir Rokiškio dailininkų.

-kasp, kgt, lk-

Mirė kunigas Ričardas Repšys (1950–2009)

Liepos 28 d., gelbėdamas skęstantįjį, gyvybės neteko Detroito Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos administratorius kunigas Ričardas Repšys, priklausęs Kauno arkivyskupijai. Kun. Ričardas Repšys gimė 1950 m. kovo 16 d. Kaune. Mokėsi Kauno 22-ojoje vidurinėje mokykloje, kurią baigė 1968-aisiais ir tais pačiais metais įstojo į Kauno Politechnikos institutą – laivų statybos specialybę, tačiau

studijų nebaigė. 1970 m. įstojo į Vilniaus universiteto Kauno vakarinę fakultetą ir 1975 m. įgijo ekonomisto diplomą. Sovietiniam saugumui užkirtus kelią į Kunigų seminariją, Ričardas Repšys 1975 m. pradėjo studijas pagrindžio seminarijoje ir įsidarbino zakristijonu Kulautuvoje. Tuo pat metu aktyviai įsitraukė į Eucharistijos bičiulių sąjungą, 1980 m. įstojo į Marijonų kongregaciją.

1981 m. lapkričio 27 d. Gerdašių bažnyčioje kunigu išventintas ukrainiečių vyskupo Vasilijaus tuometinio Marijonų kongregacijos provincijolo kunigo Prano Račiūno teikimu. Trejus metus padėjo Šeduvoje parapijos klebonui kanauninkui B. Antanaičiui, kartu darbuodamasis misijose tarp Pavolgio vokiečių katalikų bei Armėnijoje tarp armėnų katalikų. 1985 m. talkino Alytuje kun. P. Račiūnui, dirbo misijose Rusijoje ir Armėnijoje.

1989 m. išsiųstas į Čikagos Marijonų provinciją dirbti „Draugo“ redakcijoje. 1991 m. perkeltas į Londono Šv. Kazimiero lietuvių parapiją padėti klebonui J. Sakevičiui, 1992 m. kurį laiką dirbo Vokietijoje lietuvių Vasario 16-osios gimnazijoje kapelionu, iš kur grįžo į Lietuvą. 1992 m. paskirtas Tabariškių parapijos klebonu, kur darbavosi septynerius metus. 1999 m. vasario mėn. perkeltas į Marijampolės marijonų vienuolyną ir paskirtas Marijampolės Šv. Arkangelo Mykolo parapijos vikaru. Vienerius metus ėjo ir Vilkaviškio vyskupijos Palaimintojo Jurgio Matulaičio kunigų seminarijos dvasios tėvo pareigas. 1999 m. spalio mėn. paskirtas Lietuvos Šv. Jurgio marijonų provincijos naujokyno magistras.

2001 m. pasiprašė išleidžiamas dirbti į Kauno arkivyskupiją ir buvo paskirtas Kauno Gerojo Ganytojo parapijos kunigu bendradarbiu vikaro teisėmis. 2001 m. rugpjūčio mėn. sykiu paskirtas Kauno arkivyskupijos katechetikos centro vadovu, nuo 2002 metų kovo taip pat ėjo Kauno arkivyskupijos šeimos centro dvasios vadovo pareigas. Rengiantis Kauno arkivyskupijos II sinodui 2003 m. sausio 5 d. paskirtas šeimų sielovados komisijos pirmininku ir sinodo komisijos nariu. Tikinčiųjų buvo mylimas už švelnų būdą, prieinamumą, gebėjimą patraukliai ir įtikinančiai aiškinti tikėjimo tiesas.

2003 m. spalio mėnesį išvyko į Didžiąją Britaniją, Kembridžą, rengtis edukologijos doktorantūrai. Jam ten esant, atsilaisvino Detroito Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos klebono vieta. Prašomas pagelbėti ir Kauno arkivyskupui sutikus, nuo 2004 metų balandžio pradėjo eiti šios parapijos administratoriaus pareigas. 2005 m. sausį buvo išleistas iš Marijonų kongregacijos ir įkardinuotas Kauno arkivyskupijoje.

Laidotuvių šv. Mišios Kauno Gerojo Ganytojo parapijos bažnyčioje aukotos rugpjūčio 10 d., žemiškieji kun. Ričardo Repšio palaikai palaidoti Kauno Gerojo Ganytojo bažnyčios šventoriuje.

-Kn-

Mirė kunigas jubilias Zigmantas Šimkus (1920–2009)

Liepos 4 d. mirė kunigas jubilias Zigmantas Šimkus. Kun. Zigmantas Šimkus gimė 1920 m. spalio 29 d. Beržėnų kaime, Šaukėnų valsč., Šiaulių apskr. 1939 m. įstojo į Telšių kunigų seminariją, 1946 m. spalio 27 d. išventintas kunigu. 1946–1948 m. dirbo Tauragės parapijos vikaru, 1948–1950 m. – Mažeikių parapijos vikaru, 1950–1951 m. – Kelmės parapijos vikaru, 1951–1953 m. – Vaičiūčių parapijos klebonu, 1953–1957 m. – Lieplaukės parapijos klebonu, 1957–1959 m. – Plungės parapijos altaristu, 1959–1960 m. – Darbėnų parapijos altaristu, 1960–1963 m. – Veiviržėnų parapijos klebonu, 1963–1989 m. – Vaiguvos parapijos klebonu; 1989–1999 m. – Vaiguvos parapijos altaristu. 1999 m. sausio 21 d. tapo emeritu ir apsigyveno Šiauliuose. Liepos 7 d. kun. jubil. Zigmantas Šimkus buvo pašarvotas Šaukėnų Švč. Trejybės bažnyčioje. Laidotuvių šv. Mišios aukotos liepos 8 d. Palaidotas Šaukėnų kapinėse.

-Š-

Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas suteikė Sutvirtinimo sakramentą 66 jaunuoliams, o kartu pašventino ir naujajį vitražą – mėlyname fone vaizduojantį baltais drabužiais apsigobusią Švč. Mergelę Mariją, globėjiškai apkabinančią ir laimančią visą pasaulį.

-kjj-

Bagotoji. Liepos 10–17 d. Bagotosios parapijoje vyko Vilkaviškio vyskupijos Vaikų sielovados centro organizuota stovykla „Bendrakeiviai“. Stovyklos tema – Lietuvos tūkstantmetis ir šv. Brunonas. Visą savaitę vykusios stovyklos metu per keturiasdešimt vaikų buvo supažindami su įvairiais Lietuvos istorijos etapais, Lietuvos vardo paminėjimo aplinkybėmis ir, žinoma, šv. Brunono asmenybe bei gyvenimu. Istorinė informacija būdavo siejama su Kristaus mokymu, kiekviena diena turėjo tiek istorinę, tiek religinę temą, kuri vaikams būdavo pateikiama per katechezes, vakaro programas. Veikė įvairūs būreliai: sporto, drožinėjimo, žvakių gamybos, dirbinių iš odos, floristikos, pirmosios medicininės pagalbos, liaudiškų šokių, dailės, apyrankių gamybos ir kt.

-vg-

Anykščiai. Liepos 25 d. Anykščiuose prie vyskupo Antano Baranausko klėtelės visuomenei pristatytas naujas, jubiliejinis (šiais metais minimos šios poemos sukūrimo 150-osios metinės) „Anykščių šilelio“ leidimas su Amerikos dailininko Prano Lapės iliustracijomis, pirmą kartą publikuojamomis Lietuvoje. Specialiai šiai knygai įžanginį žodį parašė literatūrologė prof. Viktorija Daujotytė. Renginyje dalyvavo menotyrininkė, „Anykščių šilelio“ iliustracijų tyrinėtoja Nijolė Tumėnienė, poemos vertimo į čekų kalbą organizatorius, Čekijos valstybinių miškų direktoriaus patarėjas Ladislavas Slonekas. Antano Baranausko giesmės giedotoja Irena Bražėnaitė. Renginio metu „Anykščių šilelį“ čekiškai skaitęs dr. L. Slonekas kartu pristatė vertimą į čekų kalbą. A. Baranausko poema yra jau išversta į lenkų, rusų, ukrainiečių, latvių, anglų, vokiečių, italų, japonų, esperanto, totorių, armėnų ir čiuvašų kalbas.

-kjj-

ŠVARU AR NEŠVARU?

22 eilinis sekmadienis (B)

Įst 4, 1–2. 6–8; Jok 1, 17–18. 21b–22. 27;

Mk 7, 1–8a. 14–15. 21–23

Prasidėjus mokslo metams ypač moksleiviai pajunta, kaip gyvenimą griežčiau suveržia taisyklių ir tvarkaraščių diržas. Naujos tvarkos suvaržymus gyvai pajunta pirmokai: reikia laiku keltis ir laiku gulti, atidžiai apsidairyti pereinant gatvę, mokykloje vykdyti ne visuomet suprantamus nurodymus. Išsiblaškęs septynmetis, bėgantis paskui kamuolį į judrią gatvę, nesusimąsto, kam reikalingos eismo taisyklės. Subrendęs žmogus aiškiau suvokia įstatymų prasmę. Bendras įstatymų tikslas yra reguliuoti žmonių tarpusavio santykius siekiant kiekvieno ir visų gerovės. Yra taip pat įstatymų, reguliuojančių mūsų santykį su Dievu. Nuo vaikystės stengiamės laikytis Dekalogo. Dievo įsakymai nėra beprasmis žmogaus laisvės varžymas – tik jų laikydamiesi būname iš tikrųjų laimingi.

Pakartoto Įstatymo knygoje džiaugiamasi Dievo duotu įstatymu: „Kokia kita didelė tauta turi įstatus ir įsakus taip teisius, kaip šis mokymas?“ Izraelitai suvokė, kad Dievo įstatymas yra palaiminimas. Jie jautėsi esą asmeniškai vadovaujami Visagalio. Tačiau Evangelijoje prosenių papročių besilaikančius fariziejus ir Rašto aiškintojus Jėzus pavadina veidmainiais, nes jie apeina Dievo įsakymą teisindamiesi žmonių papročiais ir išgalvotais priesakais. Jie laikosi įstatymo raidės, o nepaiso pačios jo esmės. Jie rūpestingai plauna rankas bei indus, bet nesirūpina nuskaistinti savo širdžių nuo vagysčių, svetimavimų, pavydo, blogų minčių ir kitų blogybių.

Svarstydami apie Dievo įstatymą susiduriame su dviem kraštutinumais. Galime galvoti, kad esame laisvi daryti, ką norime. Šv. Augustino garsiojo posakio: „Mylėk ir daryk ką nori“ pirmasis žodis „Mylėk“ drauge yra ir sąlyga. Meilė nedaro nieko blogo artimui. Popiežius Jonas Paulius II sakė: „Sąžinės laisvė nėra laisvė nuo tiesos, bet reiškia laivę tiesoje.“ Jei susituokęs žmogus apgaulinėja save ir kitus dviprasmiškais nesantuokiniais ryšiais, tai anaipatol nėra laisvė, bet vergavimas nuodėmei. Apgaulingai jaunimui peršama „laisvoji meilė“ iš tikro negerbia kito žmogaus laisvės ir pataikauja savimeilei.

Kitas kraštutinumas yra griežtai sekti įstatymu norint pelnyti Dievo palankumą. Mes įsivaizduojame, kad mūsų elgesys daro Dievą laimingą. Iš tikrųjų yra atvirkščiai. Dievas pirmas mus myli ir lieja savo gailėstingumą. Tai, kad stengiamės gyventi dorai, yra mūsų atliepas į Dievo meilę, o ne prielaida pelnyti jo meilę. Tiek nepai-

sant Dievo įsakymo, tiek bandant juo manipuluoti, siekiant gauti atlygį, daroma panaši klaida. Abiem atvejais nepripažįstame tikrosios priklausomybės nuo Dievo.

Kelių eismo taisyklėse reikalaujama užsisėgti saugos diržus. Žinome, kad jei nepaklusime, būsime nubausti. Mūsų elgseną dažnai lemia bausmės baimė. Tai liudija nepakankamą brandumą. Brandus žmogus vadovaujasi sąžine ir atsakomybe. Jei žinome, kad į kelią gali išbėgti žaidžiantis vaikas, stengsimės vairuoti taip, kad suspėtume laiku sustabdyti. Vaikai klauso savo tėvų ne vien bijodami bausmės, bet ir iš meilės. Patirdami pasiaukojamą tėvų meilę vaikai nenori pažeisti taisyklių, kurios numatytos jų labui. Jau Senojo Testamento skaitinyje jautėme izraelitų pasididžiavimą Dievo įstatymu. Jėzus Naujajame Testamente mus moko jaustis „nebe tarnais, bet draugais“ (plg. *Jn 15, 15*). Esame nebe vergai, bet Dievo vaikai. Kasdieniame gyvenime retokai atsimename, kad esame Dievo išrinkti ir mylimi. Toks tikėjimas yra meilės, ištikimybės ir ištvermės šaltinis.

Pagrindinis krikščionio elgsenos motyvas yra meilė. Veikdami be meilės, garbiname Dievą vien tik lūpomis. Jėzaus ginčas su fariziejais šiandienos Evangelijoje nėra nukreiptas prieš žmogų ar instituciją. Tai kova dėl tiesos apie Dievą ir žmogų, dėl to, kas vertingiausia – dėl mūsų širdies. Kodėl Jėzaus žodis nepasiekė fariziejų širdžių? Jų širdys buvo užkietėjusios dėl smulkmeniškų apeiginių nuostatų laikymosi, užgožusio esmę – santykį su gyvuojančiu Dievu.

Iš Jeruzalės Rašto žinovai atvyko ne draugiškai pasišnekučiuoti. Tai buvo savotiška vizitacija. Vizitatorių nedomina, kaip Jėzaus mokymas atitinka judaizmo dogmas. Jų dėmesį patraukia tai, kad kai kurie mokiniai sėdosi valgyti neplautomis rankomis. Už mokinių elgesį atsakingas jų mokytojas. Kreipdamiesi į Jėzų Rašto aiškintojai nekelia esminių klausimų, kokia švaros nuostatų prasmė, bet remiasi tik tradicija ir papročiais. Kaip buvo, taip turi ir likti! Rašto aiškintojai nori sužinoti, ar mokinių elgesys nereiškia religijos keitimo. Kartais ir mes sutelkiame dėmesį į žmogaus išvaizdą ir mintimis (neretai ir žodžiais) skubotai jį nuteisiame.

Kritiškas Jėzaus atkirtis fariziejams yra pranašiškas. Jo atsakymas klausėjams turi padėti suvokti dalyko esmę. Pats klausimas išduoda jų veidmainystę. Jėzus išsako ir nuoseklias išvadas. Pagal šiandienos Evangelijoje minimų blogybių sąrašą galime daryti savo sąžinės peržvalgą. Apsvarstydami suteršiančias nuodėmes melskime, kad mūsų širdyje jos Dievui padedant būtų pakeistos dorybėmis.

„ATSIVERK!“

23 eilinis sekmadienis (B)

Iz 35, 4–7a; Jok 2, 1–5; Mk 7, 31–37

Anoniminis kurčnebylis – tai neišganyto žmogaus įvaizdis. Jis kurčias, nes negali ar nenori girdėti Dievo žodžio. Jis nebylys, nes nemoka prabilti apie svarbius dalykus arba jam burnos praverti neleidžia meilės stoka. Kurčnebylis gyvena savo izoliuotame pasaulyje. Amerikietė Helena Keller nuo gimimo buvo akla, kurčia ir nebylė, o vėliau neįtikėtinomis pastangomis ir savo auklėtojos pedagoginio talento dėka sugebėjo aprašyti, ką jai teko išgyventi. Kartą ji pareiškė: „Aklumas atskiria mus nuo daiktų; o kurtumas ir nebylystė atskiria mus nuo žmonių.“ Kurčnebylis gyvena užsidaręs savo pasaulyje. „Atsiverk!“ – tai Jėzaus iššūkis siekiant įveikti susvetimėjimą, izoliaciją, sukurti brolystės ryšius. Kurčnebylis suvokia tik savo mintis. Jo komunikavimas yra tik monologas. Tai gali būti laisvai pasirinkta negalė. Kur kas saugiau pasilikti savo susikurtame pasaulyje. Ragindami kitą atsiverti kartais galime sulaukti nekantraus atkirčio: „Duokit man šventą ramybę.“ Baimė atsiverti pasirodo didesnė už artumo troškimą.

Kurčnebylis pagydomas už žydų gyvenamosios teritorijos. Jėzus šį kartą nereikalauja, kad jis išpažintų tikėjimą. Čia kitokia situacija negu Nazarete, kur žmonių netikėjimas stabdė Dievo veikimą. Jėzus pasivėdėja kurčnebylį į šalį, atskiria jį nuo minios. Išorinis atskirtumas vaizdžiai parodo tą padėtį, kurioje jis vidujai jau seniai gyveno. Tačiau drauge nuošalumas leidžia išvengti grėsmingo minios spaudimo. Tarp gydymo gestų bei ženklų svarbiausias yra Jėzaus žodis. Morkaus evangelijoje užrašytas gydantis žodis ta kalba, kuria jis buvo ištartas. Aramėjiškas žodis *Efatá* Evangelijoje išliko greičiausiai todėl, kad tai buvo pirmasis kurčnebylio girdėtas garsas, todėl jis išsaugojo jį savo širdyje. Jėzaus žodis yra tarsi kalėjimo raktas. Kokia nuostabi kalbos dovana! Kalba nėra privatus dalykas, tai žmonijos turtas. Krikščionys įsikūnijusį Dievą apibūdina kaip Žodį. „Atsivėrė jo klausia, atsirišo liežuvio ryšys, ir jis kalbėjo kaip reikia.“ Ne tik pašalinama žmogaus negalė, bet drauge perkeičiamas visas jo gyvenimas. Minia teisėtai nudžiunga: „Jis daro, kad kurtieji girdi ir nebyliai kalba.“ Pranašas Izaijas skelbia apie Dievo atpildą: „Atmerkto bus akliems akys, atvertos kurtiesiems ausys.“ Viešpaties „kerštas“ reiškia jo aistringą troškimą atkurti pažeistą teisę ir išvaduoti pavergtuosius. Nors aklumą ir kurtumą gali nulemti nuodėmingas širdies užkietėjimas (plg. Iz 6, 9–10), Tėvo širdis nepalieka žmonijos uždarame nuodėmės rate. Pats Jėzaus vardas reiškia jo išganingos veiklos programą.

Pasaulį sukrėtė žiniasklaidos plačiai nušviesti atvejai, kai teismo sprendimu buvo numarinti ilgalaikėje komoje esantys žmonės. Tyrimai rodo, kad komos būklės žmogaus smegenys reaguoja į dirgiklius, taip pat būna atvejų, kai žmogus atgauna gebėjimą kalbėti ir judėti. Nors Bažnyčia aiškiai gina žmogaus gyvybę bei orumą nuo prasidėjimo iki natūralios mirties, visuomenė negirdi nebylaus negimusiuoju ir neįgaliųjų šauksmo. Moralinis kurtumas trukdo ne tik atskiriems žmonėms, bet ir visai visuomenei. Kurčnebylio neįgalumas neleido jam bendrauti su kitais. Ši negalė būdinga visiems žmonėms, ji trukdo bendrauti su Viešpačiu. Žmonės nesugeba suvokti Viešpaties žinios, leisti būti perkeičiami. Mes taip pat neleidžiame Viešpačiui panaudoti savęs kaip įrankių skelbiant jo žodį. Jėzus atėjo kalbėti Dievo vardu, jis atėjo atverti žmogaus Tėvo meilės žiniai.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija

S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

mons. Gintaras Grušas

kun. Lionginas Virbalas SJ

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius

Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas

Panevėžio vyskupija / kun. Rimantas Kaunietis

Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza

Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius

Vilkaviškio vyskupija / mons. Arūnas Poniškaitis

Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas

Violeta Micevičiūtė

Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai

Inesė Ratnikaitė / Šiauliai

kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853

Platinimo tarnyba (37) 322 758

Faksas (37) 323 853

El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“

Savanorių pr. 192

44151 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2009, „Bažnyčios žinios“